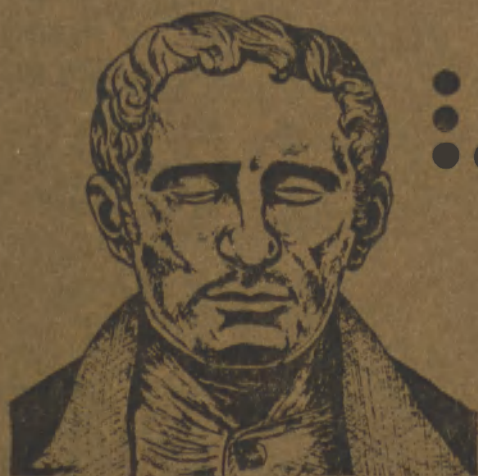

VAKOK VILÁGA

1745 1694

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ
A MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

XLVI. évfolyam
1985 * 7. szám

HENTSCHEL. 1985.
VI. 3.

A Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalat gazdálkodása 1984-ben

A Föv. Kefe- és Seprűgyártó Vállalat, mint ismeretes, elsősorban a Budapesten élő vak- és gyengénlátó emberek célvállalata, de korlátozott számban foglalkoztat vidéki bedolgozókat is. A foglalkoztatás területén, örömmel mondhatjuk, hogy minden munkára jelentkező vak és gyengénlátó embernek ebben az időszakban is folyamatos munkát tudtunk biztosítani. Ezt azok tudják elsősorban értékelni, akik közelebbről ismerik a népgazdaságban végbement változásokat, melyekre nem a foglalkoztatás bővítése, hanem éppen ellenkezőleg, a végezhető munkák beszűkülése volt jellemző.

Mielőtt részletesen ismertetném a vállalat által végzett fontosabb munkákat és annak eredményeit, előljáróban néhány fontosabb adat.

A vállalati profilok — a VI. ötéves tervben foglaltak szerint — e két évben nem vál-

toztak. Fő tevékenységünk továbbra is a kefekészítés, ami a teljes termelési értéknek több mint a felét teszi ki. A hagyományos termékeink — mint a cipőkefék, meszelő, egyéb háztartási kefék — volumenét nem emeltük. A jelenlegi gazdasági helyzetben számolnunk kellett azzal, hogy a fizetőképes kereslet az életszínvonal stagnálásával, ill. visszaesésével összefüggésben csökken, ugyanakkor több kefe terméket gyártó cég kiszorult az export piacok egy részéről, így a belföldi értékesítést kellett növelnie a foglalkoztatás és az eredményes gazdálkodás érdekében.

A fentiekén kívül természetesen hat az életkörülmények változásával összefüggő azon tényező is, hogy nagyon sok helyen a falfestést, meszelést elhagyják, más falburkolati módszerek kerülnek előtérbe, minta tapétázás, lambériázás, stb. Ezáltal a legnagyobb volu-

menben gyártott termékeink, a meszelők iránti kereslet csökken. Ezeket a ható tényezőket jól mérte fel a vállalat, s szerencsére nem tétlenkedett a fejlesztés irányvonalának meghatározásában sem.

Nyilvánvalóvá vált, hogy meg kell gyorsítani az új termékek gyártásfejlesztését. Kifejlesztettük a korábban csak NDK-ból beszerzett autó- és padló-MOP termékeket, amelyek pamutszálalak, s ma már csaknem minden háztartásban megtalálhatóak. Jelentős erőfeszítéseket tettünk az ún. műszaki kefék, vagy egyedi kefék gyártása területén. Dolgozóink megértették, hogy nekik is érdekük megtanulni az újat. Először kissé nehezen ment, de ma már egyre jobban megszokták és megszerették azokat az új termékeket, amelyek kisebb szériájuk, de nem a hagyományos kommersz kefék kategóriájába tartoznak. Van köztük léckeke, gyűrűs kefe, körkefe melyeket a textiliparnak, üvegiparnak, konzervgyáraknak készítünk. Ezek a termékek nemcsak a dolgozóktól, hanem a termelést irányítóktól, technológusoktól és az anyag és áruforgalom dolgozóitól is többet, nagyobb felkészültséget és szervezethez kívánnak. E munkák eredményességét támasztja alá, hogy két év alatt közel 1,5 millió Ft értékben gyártottunk olyan termékeket, melyek gyártásával eddig nem foglalkoztunk, s mindent úgy, hogy minden megrendelők elégedett volt a minőséggel is.

Mindez azt mutatja, hogy érdemes újat kezdeményezni, vak- és gyengénlátó dolgozó-

	1983		1984	
	Terv	Tény	Terv	Tény
Teljes term. érték (mill. Ft)	86,5	89,0	82,8	94,3
Nyeres-g (mill. Ft)	12,0	11,4	11,8	14,7
Létszám	502	475	471	496
ebből megváltozott m. kép. (fő)	—	368	—	372

ink alkalmasak az új befogadására.

Másik hagyományos profilunk a seprűkészítés. A már korábban meghonosodott 2 technológia — a hagyományos kötött és a préselt — jól kiegészíti egymást és megfelelő munkalehetőséget biztosít közel 40 főnek műhelyünkben.

Mindkét évben közel 300 ezer seprűt gyártottunk jó minőségben. Ebben a műhelyben szükséges a legnagyobb erőki-fejtés, a technológiai fegyelem és ütemesség maradéktalan betartása, hiszen az egyik dolgozó szinte a másiknak adja át a félkész terméket.

1983-ban vezettük be az ún. önmeózást, ami azt jelenti, hogy a dolgozók maguk minősítik saját és az előttük dolgozó munkájának minőségét is.

Tekintve, hogy itt a legmagasabbak a követelmények, ez a keresetben is megmutatkozik. Nem ritka a 6—7 ezer Ft-os havi kereset sem ebben a műhelyben. Vállalatunk Budapest seprű ellátásának közel felét tudja biztosítani.

Nem kívántuk tovább bővíteni e műhelyben a termelést, mert részben a létszám is korlátoz bennünket — nem jelentkeznek vak- és gyengénlátók seprűkötésre —, másrészt a termelés helyigényes, a műhely területét lényegesen nem tudjuk bővíteni.

A szövödei termelésünkre a kiegyensúlyozottság volt jellemző 1983-ban, ami 1984-re anyagellátási és rendelőváltási problémák miatt megváltozott. Ebben a műhelyünkben 30 automata szövőgépet üze-

meltetünk. (Tudomásunk szerint világviszonylatban is egyedülálló, hogy vak emberek ilyen gépeken dolgoznak!) Dolgozóink többsége ma már 2—3 gépet is kezel.

Jól keresnek, keresetük a teljesítményüktől függően 4—6 ezer Ft között mozog havonta. Itt is új termékek gyártására térünk át. A vászon kötésű viszkóza szűrő szöveten kívül nyugágyvászon gyártásával is foglalkoztunk, majd 1984-ben a munkaruha gyártása helyett export felsőruházati szövet gyártását kezdtük meg. A nagyobb minőségi követelmények kezdetben komoly problémát okoztak, de úgy látjuk, hogy szövőink és a műszaki dolgozók meg tudnak birkózni a magasabb minőségi követelményekkel.

1982-ről 1983-ra a kooperációs műhelyünkben szinte teljes egészében átálltunk bér-munka konstrukcióra.

Új termékekben itt sem volt hiány, sőt az addigi profiltól szinte teljesen eltérő gyártmányt a műanyag teniszpályavonal gyártását is elkezdtük. 1984. második felében a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége közvetítésével egy merőben új munkát kezdtünk el: a horgász előtéték kötését és csomagolását osztrák exportra.

Ez lényegében abból áll, hogy a különböző méretű horgokra egy kb. 50 cm-es damilt kell speciális „horgász” kötéssel felkötni, majd ezt a kis előtétet 10-esével csomagolni, tasakba helyezni. Ez merőben új dolog volt a műhely és a vállalat életében. Nagy eredmény, hogy ha nem is túl nagy érté-

ket képviselve, de tőkés exportot tudunk ezzel lebonyolítani, s talán még ennél is többre értékelhető, hogy újabb munkalehetőséget is tudunk ezzel **gyengénlátó szövetségi** tagjainknak biztosítani.

Tervezzük, hogy a munkák egy részét 1985-ben otthoni bedolgozásra adjuk ki és a jelenlegi bedolgozó rendszert 20—30 fővel is bővítjük. A szövetségen keresztül várjuk olyan látásmaradvánnyal rendelkező dolgozók jelentkezését, akik **otthoni elfoglaltságra** munkát keresnek.

Amint a fenti táblázat mutatja, mindkét évben eredményesen gazdálkodtunk. Termelési volumenünket kis mértékben, de növeltük, s különösen 1984-ben a tervezettnél magasabb nyereséget tudtunk realizálni. Ez egyben azt is jelentette, hogy kb. 8 napi bérnek megfelelő év végi részesedést is tudunk fizetni dolgozóinknak.

Minden eredmény eléréséhez elsősorban dolgozó kollektívánk **szorgalmas munkája** realizálódott, de nem szabad megfeledkeznünk az állami támogatásról sem, ami e két évben nem csökkent. Ez a vállalat szempontjából nem közömbös, hiszen köztudott, hogy mindenhol szűkítik, csökkentik az állami támogatás mértékét, de vállalatunk részére a működéshez szükséges feltételeket annak ellenére biztosították, hogy a költségeink az áremelésekkel nekünk is jelentősen nőttek. Megnövekedtek az adóelvonások is, tehát az egyre nehezedő gazdasági környezetben is meg tudtuk állni a helyünket.

A vállalat a teljeskörű foglalkoztatást mindkét évben biztosítani tudta. Az összlétszám csökkent, bár 1984-ben kisebb mértékben, sőt a vak- és gyenglátók létszáma valamit emelkedett. Enek több összetevője van. A vállalati bérszínvonal 1984-ben 43.622,— Ft volt, ami budapesti viszonylatban rendkívül alacsony. A kisegítő és alkalmazotti létszám megtartása is rendkívül nehéz volt, műszaki és karbantartási területen szinte lehetetlen volt pótolni a hiányt.

A fizikai létszám természetes utánpótlását jelentené az általános iskolából kikerülő gyerekek belépése vállalatunkhoz. Sajnos 4—5 fiatalnál több nem jön, azok is elsősorban a kisegítő osztályból.

A vállalat nagy erőfeszítéseket tesz dolgozói továbbképzésének, élet- és munkakörülményeinek javítására.

Az 1984. év végén elindítottuk a kefeipari szakmunkás képzést, melyen résztvehet minden 16 évet betöltött dolgozó, aki 2 éves gyakorlattal rendelkezik. Ez új lehetőséget biztosít a vállalati dolgozók számára.

Az első osztály 18 fővel 1985-ben végez, feltehető, hogy az 1985/86-os tanévre közel ilyen létszámú osztályt tudunk indítani. Dolgozóink jó munkájának eredménye, hogy e két évben 6—8⁰₀-kal tudtuk a jövedelmeket emelni. A munkakörülmények javításában a fő cél a nehéz fizikai munkák megszüntetése.

Seprűüzemünkben befejeztük azt a rekonstrukciót, amit

már 1981-ben elindítottunk. Teljesen új módon végezzük az áztatást és kénezést, a válogatást és az anyagmozgatás és tárolás egy részét.

A kooperációs műhelyben több új mechanikus és pneumatikus készülékkel és berendezéssel javítottunk nemcsak a munkavégzés körülményein, hanem növelni tudtuk a termelékenységet is.

A vállalat kétéves fejlődése nemcsak a termelő szférában mérhető le, igyekeztünk lépést ványok sokasága, a nagyszámú rületén is a kor követelményeivel. A vállalatnál meghonosítottuk a számítógépes adatfeldolgozást.

Két db ROBOTRON 5110 tip. kiszámítógépet vásároltunk, s kidolgoztuk az anyagkönyvelés gépi programját.

Tervezzük, hogy ezen az úton tovább haladunk az egyéb ügyviteli és adatfeldolgozási rendszerek gépi feldolgozása területén.

A vállalati munkát nagymértékben segíti a brigádok tevékenysége. Tizenkét brigád dolgozik, amelyek közül mindkét évben 1—1 elnyerte a „Kiváló Brigád” címet, de a többiek munkája is figyelemreméltó volt.

Kidolgoztunk a munkaversenymozgalom továbbfejlesztésének lehetőségét, bevezettük a műhelyek közötti munkaversenyt. Konkrét paraméterek alapján értékeljük a verseny állását negyedévenként, s az anyagi ösztönzést is úgy irányítottuk, hogy a versenyben élenjáróknak magasabb jutalmat adunk.

Mindent egybevetve két eredményes évet zárt a vállalat, melyet a külső szervek is pozitívan értékelték.

Reméljük, hogy ez jó alapot ad a következő évek hasonló eredményeinek eléréséhez.

Köves Gábor
igazgató

LAK ISTVÁN

Elnökségi ülés

Szövetségünk Központi Elnöksége 1985. május 30-án ülést tartott. Jelen voltak: Dr. Jáksó László elnök, dr. Bódi István főtktár, Barna Zoltán, Csengeri József, Erhartné dr. Molnár Katalin, Gerdelics Ferenc, dr. Hohl József, Kiss Sándor, Nagy Ernő, Pinviczki György, dr. Szabó Károly, dr. Szél Lajos elnökségi tagok, dr. Molnár Antal elnökségi póttag valamint Daru Gerőné hivatal-

vezető-helyettes és Pálffy Lászlóné párttitkár.

Dr. Jáksó László ismertette a napirendi pontokat. Majd felkérte Turi Józsefet, a Gyógymasször Szakcsoport vezetőjét, hogy az első napirendi pontban tartsa meg beszámolóját a szakcsoport munkájáról. Az írásban elkészített anyagot Pálffy Lászlóné olvasta fel. A szakcsoport vezetősége a beszámolót 3 téma köré csoportosítva készítette el.

1. Az eddig elért eredmények. Ezek közül néhányat emelünk ki. Az országban dolgozó **gyógymasszőrökről** nyilvántartást készítették. Kidolgozták a szakcsoport alapszabályát, melyet a taggyűlés 1978-ban fogadott el. Ettől az időponttól kezdve évente kétszer megjelenik pontírási kiadványban a szakcsoport lapja, a **Gyógymasszőr**. Ez az újság 1983-tól kezdve hangos melléklettel is bővült. 1978 óta minden esztendőben megszervezik az egyhetes továbbképző tanfolyamot. Szakmai könyveket és cikkeket fordítanak le. Minden hónap utolsó szombatján klubdélutánt rendeznek szövetségünk budapesti székházában.

2. A problémákról szóló rész. Gondok vannak a képzéssel, amelynek színvonalát is emelni kellene. Szükség volna egy új tankönyv megjelentetésére. Sokoldalúan képzett, több munkafolyamat elvégzésére alkalmas szakembereket kell a jövőben kiképezni. Régóta megoldatlan a különböző területeken dolgozó **gyógymasszőrök** szakmai besorolása.

3. A tervek. Ezek között a jövőben is szerepel a továbbképző tanfolyamok szervezése. 1985. szeptember 28-án a Fővárosi Fürdőigazgatóság Szakszervezeti Bizottságával közös klubdélutánt rendeznek. Fontosnak tartják szakmai könyveket, cikkeket megjelentetését, A felolvasás után Turi József szóbeli kiegészítést fűzött a beszámolóhoz. Majd széleskörű vita bontakozott ki. Többen is szorgalmazták a szakmai besorolás kérdésének rendezését. A

felszólalásokra és a kérdésekre a szakcsoport vezetője válaszolt. Ezek között elmondta azt is, hogy hazánkban 309 sors-társ végezte el a **gyógymasszőr**-képző tanfolyamot. A végzetek közül 187 személy dolgozik **gyógymasszőrként**. Ezután az elnök összefoglalójában az elnökség köszönetét tolmácsolta a legjobban dolgozó szakcsoport vezetőségének.

A második napirendi pontban beszámoló következett a **Vakok Világa szerkesztőségének** munkájáról; előadó Barna Zoltán, a lap szerkesztője volt. Bevezetőjében elmondta, hogy 1974 január 1-től kezdve szerkeszti az újságot. Azóta csak egyszer, 1977-ben számolt be a szerkesztői munkáról, bizony már elég régen volt. Egyik legfontosabb változás az volt, hogy a lap síkírású kiadványa a korábbi rotaprint készítés helyett már normál nyomdai előállítással jelenik meg. Jelenleg az újság 11 rovattal dolgozik. Évente átlag 220—250 cikk jelenik meg a lapban. Az elmúlt időszakban emelkedett a **Vakok Világa** szellemi és tudományos színvonala. Kedveltek a rövidebb sorozatok. Az elektronikus segédeszközökről és a számítástechnikáról szóló utóbbi időben megjelent írásokra utalt a szerkesztő. Ezután a költségekről beszélt Barna Zoltán. Mennyibe kerül a lap előállítása? Lapunk síkírású kiadványát a **Pátria** Nyomda készíti, a Braille-írással megjelenő példányokat pedig szövetségünk nyomdája állítja elő. A két változatban megjelenő újság előállítási költsége évente majdnem

700 000 Ft. Ezen összeg háromnegyed részét a síkírású kiadványra költjük. A kiadás-szal szemben a bevétel csak 160 000 Ft körül van. Így a kiadás és a bevétel között igen nagy a különbség. Majd a tervekről szólva elmondta a szerkesztő, hogy nem kívánják a rovatok számát növelni, de felújítják az **Életemről** — **Munkámról** című sorozatot, ha nem is ezen a címen, de a korábbihoz hasonló tartalmi jelleggel. Az olvasók nagyon kedvelték a sorozatot, hiszen abban sokak által ismert és tisztelt sorstársokról volt szó.

Gondot jelent, hogy kevés megyéből érkezik tudósítás. Sajnos a lap síkírású változatának késése miatt az előfizetők száma nagyon megcsappant. Amíg 1983-ban 2450 volt az előfizetők száma, addig ez a szám jelenleg csak 1470. Kevés elbeszélés érkezik vak szerzőktől. Kevés az olvasó—szerkesztő találkozó, pedig igen hasznos volna évente tartani ilyen rendezvényt. Újságunk pontírási példányai időben jelennek meg. A beszámoló után vita következett, majd a testület a referátumot elfogadta.

Az utolsó napirendi pontban bejelentések hangzottak el. Egyebek között a főtítkárral elmondta, hogy ez év elején a szövetség Szabolcs-Szatmár megyei szervezetének titkára, Takács Miklós lemondott. A titkári teendőket ellátásával Szabados János elvtársat bízta meg központunk. Szabados János sorstársunk májusban szintén lemondott, így a szövetség vezetősége háromtagú

Búcsú Holport Kálmántól

Elszorult szívvel, megrendülten vettük tudomásul, hogy szeretett barátunk, volt munkatársunk Holport Kálmán 1985. április 30-án hajnalban, életének 78. évében elhunyt.

A hír, hogy ő már nincs többé, hihetetlennek tűnt, de tény, hogy szervezete feladta a küzdelmet az életért, valónak bizonyult. Most, hogy a sors kegyetlensége miatt erre a búcsúztatóra kényszerülünk, elgondolkodunk, mit lehetne itt a megélt 78 év küzdelmeiről, eredményeiről elmondani? Talán azzal kezdenénk, hogy fiatalon teljesen elvesztette a látását, ezért iskoláit a Vakok József Nádor Országos Nevelő és Tanintézetében fejezte be.

Korán, már a 20-as években közösségi munkát vállalt azzal, hogy alapító tagja volt a Homérosz Kórusnak és a vakok zenekarának. Az akkori lehetőségeknek megfelelően kántori diplomát szerzett, de ez nem adott számára kenyeret. Távírásznak képezte ki magát

intéző bizottságot állított ideiglenesen a megyei szervezet élére.

Jól haladnak az előkészületek egy harkányi üdülőház megnyitására. Ezzel kapcsolatban lapunk mostani számában üdülési felhívást jelentetünk meg.

Néhány további bejelentés után a tanácskozás az elnök zárszavával ért véget.

és a felszabadulás előtt így kereste kenyerét. Később a Vakokat Gyámolító Országos Egyesületben működő szövetség munkájába kapcsolódott be, és ettől kezdve sok szállal fonódott össze a szövetségi munkával. A felszabadulás után még egy ideig a Vakon Mechanika elnevezésű vállalatnál dolgozott. Ahogy azonban a helyzet a szövetségi munka folytatására is megérett, meg a körülmények is úgy alakultak, hogy a vakok nyomdájában megüresedett egy lemezírói hely, 1948—49-ben átjött a szövetség nyomdájába és itt is maradt 1977 őszéig, nyugalomba vonulásáig. E közel 30 év alatt a nyomdai munka minden fázisát megtanulta és fiatalabb kollégáit is megtanította a vakok írásának nyomdai úton történő előállítására, mely nehéz fizikai, de nagyon szép és felemelő munka. Mindig érdekelte a közösségi élet is. Vállalta, hogy a pontírásra, -olvasásra megtanítja azokat a sorstársakat, akik látásukat felnőtt korban veszítették el. Azt vallotta, hogy aki már a síkírást nem gyakorolhatja, a Braille-írással elégítse ki olvasási igényét. De ez több volt ennél, mondhatni minden. Hiszen az írás-olvasás elsajátítása után munkát lehetett vállalni. Ez pedig azt jelentette és jelenti, hogy vakon is lehet az életet folytatni, élni és alkotni. Csak most, hogy erre a búcsúztatóra készültem, dőb-

bentem rá arra, hogy Kálmán bácsi miért kereste a kapcsolatot oly erősen azokkal, akik látásukat később veszítették el, mert saját példájából tudta, hogy van kiút a reménytelen helyzetből is. Az írás-olvasás tanítása mellett az emberek lelkébe is igyekezett bejutni és észrevétlenül elindítani őket járnai, tanulni és vállalkozni.

Az volt hát életének titka, hogy szerette az embereket és szeretett segíteni. Ezt bizonyítja az is, hogy amikor betegsége szobájához, illetve ágyához kötötte, sem maradt egyedül, mindig volt, aki kiterjedt baráti köréből felhívta, vagy meglátogatta.

Azt kérdezzük, mi az, ami méltó lehet emlékéhez?

Talán az, hogy észrevétlenül, de nagyon tudatosan kell végeznünk munkánkat, hogy a sérült emberek is örömet leljék — a megpróbáltatások közepette is — az életben.

Búcsúzóom Tőled sorstársaid, a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének elnöksége, vezetősége és a szövetség munkatársai nevében azzal a hittel és tudattal, hogy marandót hagytál ránk, melyet az újabb nemzedéknek kell tovább vinnie és virágoztatnia.

Emlékedet örökre megőrizzük!

Pinviczki György

Búcsú Gesznér Jenőtől

Egy napon nagyon is váratlanul gyászjelentést hozott a posta. Gesznér Jenő, életének 61. évében, rövid szenvedés után, 1985. március 16-án meghalt. Temetése a nagykőrösi római katolikus temetőben volt március 21-én.

Budapesti és Pest megyei szervezetünk küldöttértekezletén a múlt évben még találkoztam vele. A tőle megszokott nyugalommal kérdezősködött, az értekezlet után elment, a viszontlátás reményében köszöntünk el. Dehogy gondoltunk arra, hogy ez már utolsó találkozásunk!...

Gesznér tagtársra emlékezve, tőle búcsút véve nagyon is tartalmas életről emlékezhetünk meg, egy ilyen rövid búcsúmél-tatás a teljes méltatáshoz nagyon kevés.

Nagykőrösön született 1924. szeptember 28-án. Alapfokú tanulmányait a Vakok Iskolájában végezte. Őt, mint kisgyermek, 1937-ben ismertem meg. Gyermekkorom emlékeiből is a mindig segíteni kész diáktárs testi-lelki képében lép elő. Gondolom, nincs túlzás a megállapításban: pedagógus egyénisége már ekkor bontakozóban volt. Társai körében kis vokálegyüttest szervezett. Az iskola életében később is a te-

hetséges, aktív diákok között tartották számon. Mint jó muzsikust, hallgattuk zongorás és orgonajátékát. Diákkönyvtárosi tisztséget is vállalt: a Braille Könyvtár vezetőjének rendszeresen átadta a kért könyvek jegyzékét, nekünk pedig mindig pontosan hozta az olvasnivalót. Az önképzőköri foglalkozásokon figyelemre méltó könyvajánlásokat kaptunk tőle.

1941 júniusában kiemelkedően tehetséges „muzsikussztály” végzett az iskolában. Somorjai Ferenc, néhai Zichó József mellett Gesznér Jenő is a végzősök közt volt.

Az iskolából kikerülve beiratkozott a Zeneművészeti Főiskolára. Két hangszeres szakon is tanult: zongoratanára, Kósa György, orgonatanára Pécsi Sebestyén volt. Gondoskodnia kellett megélhetéséről is, idősödő szülei anyagi segítségére nem számíthatott. Vállalta ezért a szórakoztató zenészi pálya nehézségeit — saját életfenntartásáért és szüleinek anyagi támogatásért. A 40-es évek végén rendezett vasárnap délelőtti matiné emlékei közül fel tudom idézni Gesznér tagtárs elegáns, könnyed, harmóniagazdag zongorajátékát. Játékának sok erényét leggyakorlottabb könnyűzenészeink is csodálva emlegették.

Zeneakadémiai tanulmányait befejezni — sajnos — nem tudta. Mégis nagyon fontos átlomáshoz érkezett: 1951-ben tanítani hívták a nagykőrösi zeneiskolába. Örömmel vállalta, emlékszem, mi is boldogan értesültünk a szép megbízásról. Továbbképzéséről sem

mondott le. Tanítás közben a Bartók Szakiskolán zenetanári oklevelet szerzett. Milyen fel-emelő, jó érzés lehetett a nagy cél elérése!...

A zeneiskolában 1967. május 31-ig tanított. Anyagi jellegű megfontolás is vezethette abban, hogy ismét visszatért a könnyűzenéhez. A múlt év októberében nyugdíjba ment ugyan, de tovább dolgozott. Feléségének leírásából tudom, hogy a hirtelen jött betegsége előtti napon is muzsikált még.

A komolyzenéhez soha sem lett hűtlen. Nagykőrös hangverseny-látogató közönsége minden évben önálló koncerten hallhatta őt. Nálunk, a szövetségi székházban is gyakran hangversenyezett, legutóbb 1984. májusában hallottuk, mint közreműködőt vak szólistáink Ungár-emlékhangversenyén.

Emma asszonnyal kötött házassága szép, nyugalmas életet, békés otthont teremtett mindkettőjük számára. Az ugyan-csak pedagógusként dolgozó hitves levelét nem lehet elfogódottság nélkül olvasni: nincs erőm Jenőről sokat írni, nehéz erről beszélni, a veszteség túlságosan is nagy.

Lezárt-e mindent március 21-én a nagykőrösi temető?... Emlékét tovább élteti a tanítványok sokasága, a ngyszámú koncertközönség.

Jó volna, ha Gesznér Jenő gazdag tevékenysége pályakezdő fiataljainknak is példaadó lenne! Őszintén kívánjuk, legyen is az. Emlékét pedig őrizzük meg szeretettel!

Dr. Bódi István
főtákar

Megyei szervezeteink életéből

Anyák napi klubdélután Kaposvárott

Somogy megyei szervezetünk kaposvári körzeti csoportja 1985. május 5-én délután 2 órai kezdettel kis műsorral egybekötött anyák napi klubdélután tartott Kaposvárott az ÁFÉSZ Irányi Dániel utcai klubhelyiségében.

Az ünnepséget e sorok írója, megyei szervezetük elnöke nyitotta meg. Üdvözölte az édesanyákat, a patronáló brigádok és szervezetek képviselőit és a rendezvény valamennyi résztvevőjét. Majd rövid bevezetőjében elmondta, hogy: május első vasárnapján, a tavaszi virágok nyílása idején az édesanyákat köszöntik szerte a hazában. Nekik mondanak köszönetet az életért, a fáradozásokért, a szeretetért. Mi is köszöntsük őket dalokkal, versekkel és virággal. Ezután Miskovicz Rita, az igali általános iskola tanulója egy tavaszi dalt énekelt. Ezt követően Juhász Imre, a kaposvári körzeti csoport elnöke mondott ünnepi köszöntőt. Majd Bencze Józsefné sorstársnő, a klub vezetője öt verset olvasott fel, Várnai Zseni: Ének az anyáról, Édesanyám; Juhász Imre: Édesanyám kezét fogva; Juhász Gyula: Édesanyám; Csepeli Szabó Béla: Nagymama. A műsor befejezésekként Juhász Imre: Anyám szíve című versét hal-

lottuk Dékány György megzenésítésében, amit Meggyes Tibor adott elő.

Ezután az ünnepelteknek kis ajándécsomagot adott át Kovács Imréné, a megyei szervezet adminisztrátora és a körzeti csoport elnöke.

Majd süteménnyel, üdítővel megvendégelték az édesanyákat. A délután további részében beszélgetés, tánc következett.

Csik Lajos

EGY CIKKSOROZAT ELÉ

1985 évfordulókban jeles esztendő. Ebben az évben ünnepeltük hazánk felszabadulásának 40. évfordulóját.

Negyven évvel ezelőtt ért véget az emberiség történetének legagresszívebb háborúja, a II. világháború. Áldozatainak száma meghaladta az 50 milliót.

1985. április 30-án amerikai és szovjet veteránok találkoztak ismét az Elbánál, emlékezve arra a történelmi pillanatra, amikor a szövetségesek között megtörtént a kézfogás.

Az évfordulók sorából kiemelkedett május 9-e, a győ-

zelem napja. Ez a nap nemcsak Európa történetében, hanem az egész egyetemes emberi haladás történetében is döntő szerepet játszott.

A Szovjetunió nagyszabású díszszemlével emlékezett meg erről a napról. Ebből az alkalmából több szovjet város kapta meg a „Hős város” kitüntetést. Korunk azonban ma sem ellentmondásoktól mentes, a külpolitikai légkör feszült. Ebben a helyzetben nagy szerepe van a diplomáciának, a nemzetközi jognak. Hazánkban nemrég emlékeztek meg a Varsói Szerződés 30. évfordulójáról. Ez a védelmi szervezet jelentős állomás volt az európai kollektív béke és biztonság megteremtése felé.

A jeles évfordulók sorát egy szomorú mementó árnyékolja be, augusztus 6-a, a hirosimai atomtámadás napja, mely örök figyelmeztető az egész emberiség számára. A béke és biztonság az emberiség közös ügye, a békés egymás mellett élés minden békeszerető ember hönöhajtott vágya. Ennek megvalósítását célzó fontos eszköz a nemzetközi jog.

A nemzetközi jog főbb alapelveivel és jogintézményeivel kívánom megismertetni kedves olvasóimat a Vakok Világa következő számaiban.

Orlicki János

A mikroelektronika és a számítástechnika a vakok szolgálatában

5. rész

Az emberi gondolatok kifejezésének, a kommunikációnak, az információcserének egyik legősibb eszköze a beszéd. A számítógépek is képesek az információt beszédben közölni. Olyan számítógépes rendszerekben is nagy jelentősége van a beszédnek, ahol az információt látható formában közlik. Lehet, hogy a dolgozó valami olyan tevékenységgel van elfoglalva, hogy a látható felhívást nem veszi észre, viszont az ugyanakkor hangosan megszólaló figyelmeztetést meghallja, és szükség szerint cselekedhet.

A számítógépeknek beszédben való információ közlése jól használható szoft-kijelzésnek vakok számára.

A számítógéppel vezérelt beszélő egységeknek két csoportját különböztetjük meg a szerint, hogy korlátozott, fix szókészlettel vagy korlátlan szókészlettel dolgoznak. Néhány alkalmazásban mind a két csoportból bemutatunk néhány készüléket.

Örömmel tapasztaljuk, hogy egyre több ismerősünk hordja zsebében, táskájában a beszélő kvarcórát, a beszélő kalkulátorokat. A nyugati országokban a vakok szövetségének elárusító helyein mindenütt kapható a beszélő óra körülbelül 1300, a beszélő kalkulátor 2500 forintnak megfelelő áron.

A japán Sharp cég terméke mindkettő. Kétfélet ismerünk belőlük, teljesen azonosak, csak az egyik angolul, a másik németül mondja el azt, ami a látók számára a kijelzőjén megjelenik.

Ezek a készülékek fix szókészlettel működnek, 25—30 szó elegendő rá, hogy az általuk szolgáltatott összes információt kifejezzék. A szavakat memóriában tárolják. A mikroprocesszor kiolvassa az időt, vagy a kalkulátor kijelzőjén ábrázolt számot, amikor a megfelelő gombot megnyomjuk. A kimondatásukhoz szükséges szavakat a memóriából összeválogatja, sorbafűzi, és a beszélő áramkörrel kimondatja.

Magam negyedik éve használok egy ilyen beszélő órát. Ez idő alatt egyszer kellett benne elemet cserélni. Két ceruzaelemmel működik. Az időt egyszer igazítottuk rajta, három év alatt öt percet sietett. A kalkulátor 3 gombellemmel megy, de 3,5 voltos tápegységgel is használható. 8 számjeggyel tud számolni. Ha tizedesjegyek is vannak a számban, akkor az egész- és tizedesjegyek száma összesen 8 lehet. Az alapműveletek elvégzésére, a százalék és gyökvonás számítására képes. Van egy 8 számjeggyű szám tárolására alkalmas memóriája, ebben kikapcsolás után is megőrzi a számot, és újra bekapcsoláskor ez az ér-

ték lekérdezhető, felhasználható. Akár zárójelezett feladatokat is megoldhatunk vele, természetesen a műveletek sorrendjét előre végig kell gondolni, és a helyes sorrendben kell végezni, a közbülső számítások eredményét a memóriában lehet tárolni. A beszélő kalkulátor azoknak, akiknek sokat kell számolniuk, például gimnáziumi tanulóknak, jó szolgálatot tehet.

Budapesten a Számítástechnikai Koordinációs Intézetben is kifejlesztettek egy fix szókészlettel dolgozó beszélő egységet, amely körülbelül 40—50 különböző szót tud kimondani. A fix szókészletű eszközöket célalkalmazásokban használják fel.

Előre megtervezik, hogy a megvalósítandó feladatban milyen szavakra, esetleg mondatrészekre, mondatokra lesz szükség a közölni kívánt információhoz. A szükséges szavakat egy jól artikuláló, szépen beszélő személy egy felvevő rendszerre rámondja. A felvevő rendszer a beszéd jellemzőit digitális adatokká alakítja úgy, hogy másodpercenként több ezer mintát vesz a beszédből. Ezeket az adatokat memóriában tárolják. A mintavételezések gyakoriságától függ a visszajátszott beszéd minősége. A mintavételezések számának növelésével nagyon jó minőségű beszédet, élethű hangot lehet nyerni visszajátszáskor, de kevesebb szót lehet tárolni a memóriában, mert egy szóról több adatot kell rögzíteni. Bizonyos események bekövetkezéséről — például fényerő megváltozása — a mikropro-

cesszorhoz jelzés érkezik. A jelzés hatására összegyűjti azokat a szavakat, melyekkel tájékoztat az eseményről.

A szövetség elnökségének 1984. októberi üléséről megjelent beszámolóban olvashattak róla, hogy ezt a készüléket az új típusú telefonközpontokban vak kezelők részére segédeszközként kívánják felhasználni.

A korlátlan szókészlettel dolgozó beszédszintetizátoros rendszerek már sokkal általánosabb célokra használhatók.

Először az Egyesült Államokból említünk meg három vállalatot, ahol vakügyi segédeszközöket gyártanak, és beszédszintetizátoros kijelző rendszert is készítettek.

A Maryland Computer Services szövegszerkesztő rendszere vakok részére beszédben adja a visszajelzést munkavégzés közben. Begépeléskor az ember azonnal észleli a kimondás alapján a hibát és javíthatja. Utólag is visszaolvashatja a szöveget, végrehajthat módosításokat. A már hibátlan anyagot Perkins Brailier karakterenkénti braille nyomtatón kiírathatja.

A Telesensory Increment vállalat, amely a Versa Braille-t is gyártja, 1984-ben új termékkel jelent meg, előállította az IBM személyi számítógéphez illeszthető, Professional Vert-nek nevezett beszédszintetizátoros kijelző rendszerét. Ezzel a vakok is használhatják az IBM PC-t (PC = personal computer = személyi számítógép), mely a világon egyik legelterjedtebb, professzionális célokra is megfelelő személyi számítógép.

A Kurzweil Computer Products Corporation által készített íróasztali olvasógépnek nagy jelentősége van, hiszen a vakok és gyengénlátók számára személyes hozzáférhetőséget biztosít a nyomtatott és írógéppel írt információhoz. Az olvasó rendszerben két olyan különlegesen nehéz problémát oldottak meg, amint a nyomtatott szöveg letapogatása és digitalizálása, és a letapogatott információ közlése beszédszintetizátoros rendszeren keresztül.

Speciálisan tervezett optikai berendezés tapogatja le a nyomtatott oldalt, és a kép már digitalizált formában kerül át egy kis számítógépbe, ahol programok betűkké, szavakká állítják össze. Beszédszintetizálás során a hangokból szavakat, mondatokat képeznek, így közlik az elolvasott szöveget. Mivel a beszédszintetizáló rendszer betűkből, jelekből olvassa össze a szöveget, bármit ki tud mondani, tehát korlátlan szókészlettel dolgozik.

A szintetizálással viszonylag természetesnek ható beszédminőséget sikerült elérniük. Rövid betanulási idő után jól érthető. A számítógép az elektronikus hangot előállító áramköröket hasonló módon irányítja, mint ahogy az emberi agy vezérli a torkot, állkapcsot, nyelv izmait — az ún. artikulációs szerveket — az emberi beszéd létrehozásakor.

Az egyes hangok különbözőnek egymástól aszerint, hogy milyen hang előzi meg, illetve követi őket. A gép a normális emberi beszédnél körülbelül kétszer gyorsabb olvasási se-

bességet biztosíthat. A gyakorlott fül számára a gyors beszéd is jól érthető. A felhasználónak lehetősége van arra, hogy vezérlő billentyűzeten keresztül meghatározza, hogyan történjen a felolvasás. Legegyszerűbb, hogy az olvasási sebességet gyorsíthatja, lassíthatja, a hang tónusát változtathatja. Az utolsó néhány sort meg lehet ismételtetni. Ki lehet betűtteni a nem jól értett szavakat. Ki lehet deríteni a központosítást és a nagybetűk használatát. Megjegyzendő szavaknál, kifejezéseknél meg lehet állni.

Német nyelvterületen a vak gépirók munkáját IBM gömbfejes írógéphez csatlakoztatható beszédszintetizátoros rendszer segíti. Megközelítően hasonló funkciókat lát el, mint a Kurzweil-féle szintetizátor.

1984 szeptemberében, Amszterdamban az európai felhasználók részére rendezett kiállításán a Digital Equipment Corporation amerikai cég bemutatott egy olyan beszédszintetizátoros berendezést, mely fix és korlátlan szókészlettel is dolgozik.

Nagyobb teljesítményű mikroprocesszor van benne. Nagy memóriájába húszezer szót fixen beépítettek. A rögzített szavak között rövidítések kiterjesztései is szerepelnek. A berendezés a hozzá érkező betűsorozat alapján kiválasztja a megfelelő szót, és kimondja. Ha a húszezer szó között nem találja meg, a betűsorozatból összerakja a kimondandó szót. Számítógépes üzenetközvetítő rendszerekben hasznosítják. Megemlítteték azt is, hogy fo-

DR. FALVAI FERENC

JOGI TANÁCSADÓ

A gyermekgondozási díj bevezetése

1985. március 1-i hatállyal életbe lépett a gyermekgondozási díj intézménye. Erről az 1985. évi 1. sz. tvr. és 3/1985. (I. 17.) MT számú rendelet intézkedett. A gyermekgondozási díj (GYED) intézménye azt jelenti, hogy az anyák a terhességi-gyermekágyi segínyt a szülési szabadság idején az ed-

(Folytatás a 9. oldalról.)

gyatékosok számára segédeszközként is alkalmazható.

Az MTA Nyelvtudományi Intézetében is létrehoztak egy magyar nyelvű beszédszintetizáló rendszert. A beszélő egységet is ott fejlesztették. A számítógép memóriájába bejuttatott ascii (ascii = american standard code international interchanging = amerikai szabványos kód nemzetközi adatcseréje) kódú szöveget tudja felolvasni. A működtető rendszert először normál számítógépen valósították meg, de 1984 őszén mikroszámítógépre átirták. A beszélő egység méretét is csökkentették.

Már léteznek körülbelül 1,5 cm-szer 3 cm méretű elektronikus hang előállítására alkalmas integrált áramkörök. Velük különböző nyelvek szintetizálása megoldható. Természetesen a szintetizáló rendszert minden nyelvnél külön kell kidolgozni.

Vaspöri Teréz

Arató András

Központi Fizikai Kutató Int.

digi rendelkezések alapján kapják. A szülési szabadság letelét követően pedig a gyermek 1 éves korának eléréséig jogosultak gyermekgondozási díjra. A gyermekgondozási díj összege lényegében a betegség esetén kapott táppénz összegével megegyező százaléka az átlagkeresetnek. Amennyiben a társadalombiztosítási jogviszony (tehát gyakorlatilag a munkaviszony) a két évet nem éri el, a gyermekgondozási díj a táppénzhez hasonlóan az átlagkereset 65%-a. Két évet meghaladó társadalombiztosítási jogviszony esetében pedig az összeg a havi átlagkereset 75%-át teszi ki. A gyermekgondozási díj tartama alatt a munkáltató fizetés nélküli szabadságot köteles engedélyezni. A GYED időtartama viszont a táppénzes időszakhoz hasonlóan számítja be a munkaviszonyban töltött időbe. Természetesen a GYED igénybevétele esetén az anya nem jogosult a gyermekápolási táppénzre. A vonatkozó rendelkezések szerint ugyanis továbbra is jogosult az anya vagy az egyedülálló apa egy évesnél fiatalabb beteg gyermeke ápolása céljából időbeli korlátozás nélkül gyermekápolási táppénzre. A rendelkezések egybevetése alapján tehát a GYED bevezetését követően választási lehetőség nyílik arra, hogy az anya a gyermekgondozási díjat veszi-e igénybe, vagy pedig a szülési sza-

badságot követően visszatér dolgozni és ez esetben csak a gyermek igazolt betegsége esetén jogosult gyermekápolási táppénz igénybevételére a gyermek egy éves koráig korlátozás nélkül. Lényegében tehát rokon jellegű jogintézményről beszélhetünk.

A gyermekgondozási díj, mint említettük, a gyermek egy éves koráig illeti meg a jogosultat, az ezt követő időszakban az anya választása szerint jogosult gyermekgondozási segélyre a gyermek 3 éves koráig, vagy pedig az általános szabályok szerint visszatér munkahelyére és ez esetben jogosult beteg gyermeke ápolása címén meghatározott éves időtartamú gyermekápolási táppénzre. Az e vonatkozású szabályok lényegében változatlanok maradtak.

E szerint egy évesnél idősebb, de három évnél fiatalabb gyermek ápolása címén évenként és gyermekenként 84 naptári napra, három évesnél idősebb, de hat évesnél fiatalabb gyermek ápolása címén évenként és gyermekenként 42 naptári napra illeti meg az anyát gyermekápolási díj a gyermek igazolt betegsége esetén. Egyedülálló nő esetében e kategóriában is 84 naptári nap az évenkénti felső határ.

Hatévesnél idősebb, de tíz évesnél fiatalabb gyermek ápolása címén évenként és gyermekenként 14 naptári nap igénybevétele lehetséges. Ez az időtartam egyedülálló nő vonatkozásában 28 nap.

A gyermekgondozási díjra vonatkozó rendelkezések kiterjednek az egyedülálló, gyerme-

Amíg egy vakvezető kutya a gazdájához kerül

Sokakat érdekelhet az, hogy miként, milyen úton-módon juthatnak vakvezető kutyához. Cikkemben erre próbálok hasznos útmutatásokat és tudnivalókat adni.

A dolog azzal kezdődik, hogy a vak emberben megszületik az elhatározás: — vakvezető kutyával próbálok önálló közlekedésemet megvalósítani.

A következő tennivaló az lesz, hogy a megyei szervezeteknél kér igénylőlapot. Természetesen, ha ott véletlenül

(Folytatás a 10. oldalról.)

küket nevelő apákra is. Ugyanez a helyzet a gyermekápolási táppénz vonatkozásában. A gyermekápolási táppénz tekintetében új rendelkezés, hogy az évenként meghatározott naptári napi keretben járó, de a tárgyévben igénybe nem vett napok a következő évre is átvihetők.

A gyermekgondozási segélyre vonatkozóan eddig fennállott rendelkezések, mint már említettük, változatlanul hatályban maradnak. E vonatkozásban egy lényeges változás van. E szerint a felsőoktatási intézmény (egyetem, főiskola) nappali tagozatára járó anya a gyermek születése napjától jogosult gyermekgondozási segélyre. Ez esetben tehát munkaviszony nélkül is beáll a gyermekgondozási segélyre való jogosultság. Ilyen esetben az anya a szülési segély időtartamában is gyermekgondozási segélyt kap.

nem lenne, akkor semmi akadálya annak, hogy akár a csepetti iskolától, akár olyan sorsrótól kérjen, akinél van felesleges.

Az adatlapot pontosan és hitelesen kell kitölteni. A kérdések mindegyikét nem óhajtom most felsorolni, de néhányra szeretném felhívni a figyelmet. Többek között szerepel egy olyan kérdés is, hogy „a látás foka a Maschke skála szerint?” Ezt a pontot sokszor és sokan kitöltetlenül hagyják. Lényeges dolog, mivel a rászorultságot nagy mértékben jelzi a látássérülés mértéke. Erre a választ feltétlenül az illetékes szemész szakorvostól kell megkérdezni, mert a teljes vakosság mértéke e szerint a skála szerint nem a 100⁰/₀-ban fejezendő ki és sokan úgy gondolják, hogy ha ők semmit sem látnak, akkor teljesen, azaz 100⁰/₀-osan vakok.

Szerepel a kérdések között egy olyan is, melyhez jó ismeretre lenne szükség. Ez pedig a legnehezebb dolgok közé tartozik, ezért jó, ha a környezetünkkel — család, barátok, ismerősök, munkatársak stb. — kontrolláltatjuk az erre a kérdésre adott válaszunkat.

A kiképző szakembernek fontos lenne, hogy erre a kérdésre megbízható választ kapjanak, mivel a későbbiekben az ember és a kutya sikeres egymásra találása függhet ettől a helyes vagy helytelen választól.

Felhívom a figyelmet arra is, hogy a látássérülésen túl az egyéb szervi betegségeket is fontos feltüntetni, többek között a cukorbetegséget is, mert esetleges eltitkolásuk a kéthetes összeszoktatási időszak alatt sok kellemetlen és feszültséggel teli pillanatokot szerezhet a kiképzőknek. Pl. összeesik az utcán és ha tudná a kiképző, hogy cukorbeteg az illető, akkor máris tudhatná mi a teendő, ellenkező esetben pedig nagyobb bajjal is járhatnak a dolgok.

Természetesen a többi, s általam most itt fel nem sorolt kérdésre is helyesen és egyértelműen kell válaszolni, mert ez megkönnyíti majd azoknak a munkáját, akiknek feladata a beérkezett adatlapok összesítése, értékelése.

Az egyes kérdésekre adott válaszoknak meghatározott pontértékük van. A pontozási rendszert a Vakvezető Kutyával Közlekedők Szakcsoportjának — VKKSZ — vezetősége dolgozta ki, s ma még ez van érvényben.

Az igénylőlapokat jelenleg egy hármass bizottság összesíti és értékeli, mely a VGYOSZ képviselőjéből, a Vakvezető Kutyaképző Iskola vezetőjéből és a VKKSZ helyett ideiglenesen működő Intéző Bizottság tagjából áll. A pontozásnál természetesen igyekeznek minél objektívebben elbírálni az igényeket az időrendiség figyelembevételével, de ki kell hangsúlyozni, hogy önmagában nem ez az egyedüli perdöntő tényező. Ugyanis, amikor az igénylőket adatlapjuk szerint értékeli és sorrendbe állítják őket

a pontszámok tekintetében, akkor nem az a következő lépés, hogy itt a soron következő ember és itt a soron következő kutya — kész! Párba vannak állítva! Ahogy mi emberek ahányan, annyifélek vagyunk, így a kutyák is. Talán az egyik legnehezebb feladat az ember és a kutya jó összeválasztása, s bizony nem kis gyakorlat kell ehhez, hogy minél eredményesebben sikerüljön. Így aztán az éppen átadás előtt álló kutya mellé legalább 3—4 soron következő — hasonló pontszámú — gazda kerül kijelölésre. Közrejátszhat az is, hogy a kijelöltek közül épp az az illető kapja a kutyát, akinél közben olyan váratlan családi probléma adódott, ami a leginkább rászorulttá teszi őt a kutya mielőbbi odaitélésére, bár ez az esemény plusz pontokkal nem jelezhető az adatlapon. Gondolok pl. egy-egy olyan konkrét esetre, amikor az illető vak sorstársnőnek 3 éves kislánya hirtelen olyan súlyos betegséget kapott, ami egy életen át szükségessé teszi az állandó orvosi kezelést és a rendszeres orvosi ellenőrzést. Nyilvánvaló és érthető, hogy az életkor is komoly meghatározó tényező, hiszen a kutyával való közlekedésnek sok olyan feltétele is van, ami összefügg az ember fizikai állapotával. Erre most nem térek ki részletesen, mert egy korábban írott cikkemben már foglalkoztam ezzel a témával.

Az elmondottakból világosan kitűnik, hogy nincs könnyű helyzetben ez a bizottság, amikor évi 16 kiképzett vakvezető kutyát kell odaítélnie a rászoruló embereknek, s ráadásul

minden körülményt alaposan figyelembe véve és mérlegelve.

Az igénylőlapok értékelése és pontozása után a Vakvezető Kutyaképző Iskola levélben értesíti az igénylőket arról, hogy igénylésük elfogadást nyert, avagy sem és hogy mikorra várhatják körülbelül kutyusukat. Ez csak egy nagyobb időszak, pl. egy félév vagy egy év megjelölése lehet a korábban elmondottak miatt.

Amennyiben az a vak ember, aki régebben is vakvezető kutyával közlekedett, ad be újabb igénylést, mivel kutyája elpusztult — nem az ő hibájából —, akkor az ilyen igénylők egy érvényben lévő korábbi megállapodás szellemében, soronkívüliséget élveznek. Ez teljesen érthető és elfogadható, hiszen 5—6 év kutyával való közlekedés után, annak elvesztése egyenlő a megbénulással.

Amennyiben valaki a várakozásban meggondolja magát és nem óhajt vakvezető kutyát igényelni, akkor igényét írásban le kell mondania. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ha a későbbiekben ismét támad egy ilyen gondolata, akkor nem adhatna be újabb igénylést.

A kitöltött és a megyei szervezet titkárával javasoltatott igénylőlapot minden esetben a VGYOSZ címére kell beküldeni.

Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége
Budapest, 1146 Május 1. út 47.

Remélem cikkem többek hasznára szolgál.

Bartha Zsuzsanna

KÁRPÁTI TÜNDE

Beethoven szonátái egy koncert tükrében

— (Kritika) —

Nemes feladatra vállalkozott Németh Tamás zongoraművész mikor 1985. március 16-i koncertjén öt Beethoven szonátát tűzött műsorára. Mint ismert, a fiatal Beethoven a zongorát tekintette fő kifejezési eszközének. 1800-ig megírta első tizenegy szonátáját, ebből a ciklusból hangzott el az Op. 22 négytétéles B-dúr hangnemű, nyitósámként. A Zeneakadémia Kistermét megtöltő közönség örömmel fogadta e szellemes és markáns művet. Beethoven e szonáta megírásakor a hagyományos kereteken belül már felhasználja egyéni harmóniai, formaépítkezési és modulációs eszközeit. Érett szonáta ez, ekkorra Beethoven már saját stílusának és saját akaratának mesterévé vált. Haydn — akinek a ciklus első, Op. 2 szonátájának ajánlása szól — nem hiába nevezte őt „önfejű tanítvány”-nak. Mindazonáltal a zongoristákra hagyott legnagyobb örökség a mester 32 szonátája: változatosságával, humanizmusával, intellektuális erejével. Beethoven alig véné zokon a „Zongoramuzsika

Újtestamentuma” elnevezést — szonátáival kapcsolatban. (Az Ótestamentum” — a Wohltemperiertes Klavier, — a kor muzikusainak mindennapi kenyere. Chopin, tanítványainak ha írt, levele záradékául szíves üdvözlés helyett ezt vetette papírra: Játsszon Bachot! — Chopin)

Németh Tamás válogatását szerencsésnek találtuk. A B-dur szonáta ragyogó biztonsággal, szabatosan felépített négy tétele a már megállapodott zeneszerző arcát mutatta. A rákövetkező Op. 27 No. 2 ciszmoll, bevallottan „quasi una fantasia” jelölésű szonáta. Előadása biztos siker, noha a közönségcsábító „holdfény” cím nem a szerzőtől való. A fátyolos megnyitó Adagio hipnotikus hatásának forrása a fojtott feszültség, minden korábbi zenénél jobb példája a zongora tartósan uralkodó, nyugodtan éneklő hangjának. A fantázia megjelölés a hangulatok szokatlan szembeállítására utal, a kirobbanó finale hajszolt drámájában nincs helye a rondó visszatéréseknek: szonátaforma. A mű meggyőző előadásával zárult a koncert első része.

Beethoven életében az 1802. év súlyos krízist hozott. Hallása megromlott, súlyos szenvedése, végső kétségbeesése, a Heiligenstadti végrendelet megírásához vezetett. Elégedetlen volt zongoramuzsikájával is, új utakra tört. A tragikumon a bátorság és akaraterő győzedelmeskedett, döbbenetes sodrású és líraian gyengéd művek

keletkeztek. Zongorája már nagyobb hangterjedelmű, a kontura f-től a négyvonalas c-ig terjedő Erard zongora. Új távlatok nyílnak, a stílus gazdagodását a lehetőségek gazdagodása segítette.

A kéttételes Op. 90-es e-moll szonáta, mely Németh Tamás koncertjének második felét megnyitotta, alkalomhoz kötődik, nevezetesen az arisztokrata pártfogó, Licnowsky gróf házasságához. A zene azonban önálló költészet — így fogalmazhatnánk a mívés kidolgozású első tétel és idillikus dal kontrasztját. Schubert és Schumann bizonyára csodálója volt e tételnek. E „dal szöveg nélkül” kódája új, fejleményekben gazdag, finom, törékeny lezárása valamennyi szonátáét fölülmúlja. Bár úgy tűnik, házimuzsikálásra született, mégis — a sors irónája — valószínűleg az Op. 90 Beethoven egyetlen zongoraszonátája, mely életében nyilvános előadásra került. Bensőségessége, ihletett interpretálása Németh Tamás koncertjének csúcsa lett. Az 1809-ben komponált szántszándékkal szerény és személytelen, olykor szonatinának titulált Op. 79-s G-dur mű frappáns és adekvát előadásával aratott viharos sikert.

Beethoven középső alkotóperiódusából származó szonátái közül érzelmileg legösszetettebb az Op. 57-es f-moll Appassionata. Változóan hol viharos, hol enyhülést adó hangulatai csaknem egyértelművé váltak

a „beethoveni” jelzővel. Tudjuk mennyi gyötrődésbe került Beethovennek egy-egy téma eredetisége, „egyszerűsége”. Itt is leleplezőek a változatok. Megtudjuk, hogy pl. az első tételt 4/4-ben tervezte mígnem a SORS-motívumot magukba foglaló triolák szakadatlan áradata 12/8-ba kényszerítette. A variációs formájú Andante ismét a megtévesztő „egyszerű” jelzőt sugallja. Témája papíron valóban ijesztően egyszerű a Desz-dur tonika körül forgó alapakkordok, egyetlen futó kromatikus átmenő-akkord választékosabb fordulatával. A variációk felaprózzák a lüktetést és ezzel briliáns jelleget öltének. A harmoniák varázslatos statikusságát szűkszeptim akkord töri meg, erőteljes megisméltéséhez kapcsolódva a finálé a szenvedélyek birodalmába ragad el. Bravúros kóda zárja a zseniális szonátát.

Méltóbb művel nem is zárhatta volna Németh Tamás koncertjét. A közönség lelkes biztatására ráadáskeppen újra hallhattuk az Op. 90 szonáta II. tételét, most talán még oldottabban dalolva.

Kívánjuk a művésznek Beethoven műveiben való elmélyülést, a koncert hallatán nyilvánvaló: lelki rokonságuk oly közeli, hogy az interpretációkban saját legjobb énjét fedezheti fel és teremtheti újjá Németh Tamás, minket, hallgatókat pedig az igazi, jó zenélés örömeivel tölt el.

zultációkra. Röhögött is rajtam az egész csoport, hogy én vagyok Kláránál a fő műsor. De engem az a nő nem győzhet le! Ok nélkül üldözött, már gyűlöltem én is. Ha szembe kerültem vele összerándult a gyomrom.

— Marcsi mi lesz így veled?

— Mi lenne — néztem Zitára értetlenül — eddig sem volt problémám.

— Most majd lesz — vélte Márka is — pedig alig idősebb nálunk.

— Utazik rád, azt mondom.

Nem hittem el. Ilyen nincs, nem létezik csak elméletben. Aztán a vizsgaszünet előtt egy héttel Éva rontott a szobába lelkesen.

— Nézzétek, itt a képünk az újságban, a kiállítási riporttal.

— Te, ki ez a klassz fej akivel úgy összebújtal? — kérdezte Aszti.

— Hülyéskedsz már megint — förmedtem rá, de amikor megláttam a képet elcsodálkoztam. Egy csinos barna mellett állok és valahogy úgy, mint amire az a kifejezés illik, hogy édeskeddes.

— Marcsi te nem vagy normális — vitotta Ancsa — ez a Klára férje! Láttam őket többször is, a kislányt hordják ide az óvodába ... és ... Láttam, ha mondom! Ő az.

— Szerintem lenne esélyed. Lecsapod a Klára kezéről? Legalább megpróbálsz? Próbáld meg ... az uszodában dolgozik.

— Majd meggondolom — vágtam oda hanyagul és elővettem a logika könyvem, hogy Klára ne hozhasson meleg helyzetbe. De nem láttam semmit a betűkből. Különböző és a legvadabb variációk jutottak eszembe, hogyan is intézhetném el azt a vipera nőt? Megnéztem az újságot, már kéthónapos volt, Éva a könyvtárból emelte el. Ehhez már nem is kellett logika, Klárának ezt látnia kellett, csak ez lehet az oka ... Szóttam a terveket és szorgalmasan tanultam, ilyen eddig ugyanis csak kizárólag vizsgaszünetben tettem. Aztán szorgalmasan telefonáltam egy bizonyos számra és soha nem szóltam bele. Beiratkoztam úszótanfolyamra és már első alkalommal felhívtam magamra Halmos Gábor figyelmét. Napok alatt gyors előmenetel volt várható és úgy is lett. Vannak dolgok amikben különösen tehetséges vagyok.

— Marcsi nem normális — mondták többször is. De a fejembe nem látott senki. Szerencsére.

A szerkesztőség elég érdekes volt, de már úntam az újságírókat, aki lelkesen mutogatott és magyarázott. A negatívot túl könnyen szereztem meg, szinte el sem hittem, hogy már a táskámban van. Tartottam még a kezemben a dossziét, amiben a múzeumi anyag volt, aztán leléptem, a kávé sem fogadtam el.

— Nézze kislány, nekem semmi sincs ami lehetetlen.

— Nagyon fog örülni a vőlegényem, ha elküldöm majd neki a képet.

— Szóval úgy kinagyítani, hogy csak magácska és a kedves vőlegénye ...

— Pontosan. És előre fizetnék, köszönettel.

— Meg lesz elégedve kedveském, az biztos.

Ezután ismét telefonáltam. Klára hallózt én hallgattam. Este az uszodából újra hívom majd.

Minden időm be volt táblázva. Halmos Gáborral is helyben voltam már. Vizsgázni indulunk. Márikának remegett a keze amikor bement, de a többiek sem voltak rózsásabb állapotban. Nekem azon járt az eszem valóban eljött-e az én időm, sikerül-e a visszavágás. Hatott-e Klárára az a heti egy két „véletlen” amikor találkoztunk és én átvágtam olyankor a túoldalra. — Ki fog rúgni — vacogta Ancsa.

Mind az öten jelest kaptak. Nem csodálkoztam eleget tanultak ők is, de én még többet. — Rád vár ez világos — szögezte le Márka határozottan.

— Jó napot kívánok — köszönök ma már másodszer, ha az előbbi is beszámítom, a folyosóit. Rámosolygok Gica néniére, akinek a kedvence vagyok és aki mosolyogva visszaint, aztán felemelkedik. — Kimegyek, kérek maguknak egy kávé, Klárikám, azonnal itt vagyok.

— Vannak olyan hallgatóim is, aki inkább átmennek a túoldalra csak hogy a köszönést elkerüljék.

— Én ha tehetem mindig a napos oldalon járok az árnyékot kerülöm.

— Üljön le Marika, de előbb húzzon tételt

... A társai nagyon szépen felkészültek, de ezt el is vártam.

Idegesen nyitottam szét a cédulácskát, a tétel különösebben nem érdekelt, nem lehet olyan, ami ne tudnék. Lelki szemeim előtt meg is jelentek a nyomtatott sorok, még az apróbetűs részek is. Elhúztam egy kissé a számat és Klárára néztem.

— Problémája van? — gúnyosan kérdezte, kezdődik kettőnk összecsapása.

— Egy szál se! — vágtam oda pimaszul, csak érdekelne miért nem felel meg a tanárnőnek ahogy ülök, ahogy állok, ahogy nézek, mi baja a ruhámmal, a szokásaimmal és egyáltalán... — abba kellett hagynom, mert Gica néni cipősarka éles kopogással jelzett.

Lázasan írni kezdtem. Minden igyekezetemmel azon voltam, hogy a papíron minden ott legyen ami az anyaghoz tartozik. Az idővel is számolnom kellett, tehát a lényegét és csoportosítani! Aki átnézi ne vonhassa kétségbe a tudásomat és Klára rosszindulatát. Félttem, hogy Gica néni áthuzza a számításomat. Két alkalommal már nem biztos, hogy kimegy a vizsgáztatóból, de azért bíztam az eddigi emberismeretemben és a logikában. Sietnem kell, hogy mielőtt Mária telefonál...

— Kezddetem tanárnő kérem?

— Nincs szüksége további felkészülésre?

— Nincs. — Befogtam és mondtam, mondtam hosszú percekén át. Szinte már magam sem tudtam miről beszélek, csak a pillanatra tudtam gondolni... most, mindjárt... Én hallottam meg először a halk kopogtatást. Gica néni felemelte a kezét és nyugtatólag intett Klára felé, hogy majd ő kinéz. Hiába füleltem semmit sem hallottam. Visszafordult.

— Már ugyis befejeztük, Klárikám sürgős telefonom van. Elhozom egyúttal a kávékat is, már biztosan lefolyt már. — Elviharzott. A szívem heves vágatába kezdett, csak Mária el ne rontsa a dolgot.

— Nos? Nem jut eszébe már semmi?

— Ennyi is elég a jelesenhez és különben is elmondtam mindent. — Felugrottam a helyemről és eléje tettem a leckekönyvemet. Előbb fehérre sápadt, majd lángvörösre gyúlt, kereste a szavakat. Amikor meglátta a fényképet és a megkezdett levelet — „Drágám,

egyetlenem...” köhögési rohamot kapott. Gyorsan visszaültem a helyemre, a leckekönyvvel együtt.

— Ugye mindenáron tanítónő akarsz lenni? — már tegezett is. Sziszegve lökte felém a szavakat.

— Leszek is — feletem könnyedén.

— Rajtam is múlik te kis senkiházi, erre nem gondoltál? Kirúglak... kirúgatlak... Ki innen, te...

— Ehhez te még nagyon kicsi vagy — mondtam igencsak halkán, nehogy Gica néni esetleg meghallja. Klárára néztem és nem vettem le róla a pillantásom. Azt hittem elájul, de nem. Próbált koncentrálni, de tudtam és ő a legjobban, hogy vesztett. Indulata elragadta, ahogy számítottam is rá. Ok nélkül gyűlölt, ok nélkül kötött belém minden szavamért és tettemért. Egy vélt sérelemért kiüldözött volna az évfolyamról, lehetlenné akart tenni. Néztem rá és semmit nem éreztem, semmi sajnálatot, csak diadalt!

— Most már van és lesz is oka a haragra. — jegyeztem meg nyomatékosan.

— Mi történt itt? — Gica néni döbbsenten nézett.

— Semmi — nyögtem elhalóan és máris hullottak a könnyeim, miközben azon igyekeztem, hogy a cipóm bokapántját bekapcsoljam. A talpamat kissé zavarta, csiklandozta a fénykép és a levél, de oda se neki!

— Egy ilyen szép felelet után nincs min keresegni Marcsikám, na...

— Utóvizsgán találkozunk! — vágott közbe Klára, de semmi öröm nem volt a hangjában én biztonsággal észrevettem volna. Különben is tanúm van rá, hogy nem is akárhogyan feleltem.

— Felelsz már a kérdésemre? — Gica néni egyszerre hivatalos hangot vett fel. Odalépett a padomhoz, elvette a kidolgozott tételt, dátumozta, aláírta. — Ilyennek egy pedagógus esetében nem szabad előfordulni, hová lesz a tekintélyünk... mormolta szinte csak magának.

— Légy nyugodt — súgta Mária a fülemben a folyósón — ahogy megbeszéltük, azonnal letettem a kagylót amikor Gica néni bejelentkezett.

— Képzeljétek ez a szemét nő kirúgott—

mondtam emelt hangon és zaklatottan, ahogy a helyzethez illet.

— Ugye megmondtam előre — bólított Márika — nem rendes ember ez... — elpirult, mert észrevette, hogy Klára közeledik. Sarkonfordultam. Azonnal mentem az igazgatói irodába, kihallgatást kértem, amíg meleg a talaj. Mindent elmondtam ami a szíven volt és ami igaz is volt a mai napig, mert az általam rendezett cirkuszt nem meséltem el.

Aztán hallgattam és hallgatóztam.

— Nézze Klára a maga szakmai felkészültsége kifogástalan. De ez itt nem általános iskola. Be kell látnia, hogy a bánásmód sem lehet azonos...

— De... de... ez az egész... ez a Kertész kifejezetten pimaszkodik velem. — nyögte ki nagy nehezen a mondókáját — pimasz.. és..

— Biztosra veszem, hogy félreérti... ez a kislány mindenki előtt példakép lehet és nem ok nélkül, nézzen csak utána... ismerje meg őket és akkor majd másképpen értékeli a...

— Nem értek egyet ezzel és szerintem ez a Kertész...

— Akit úgy emleget következetesen, hogy ez a Kertész, a Marcsika, kiváló tanulónk, múlt évben két tárgyból is tanulmányi versenyt nyert, a Radnóti szavalóverseny győztese, Jászberényben a pályázatra...

— Ezt mind hallottam már, én mégis...

— Kérem kartársnő ne legyen ennyire makacs, tudom nagyon nehéz elismerni néha az emberi tévedésünket. A vizsgát Kertész Mária Önnél fogja megismételni az igazgatóhelyettes és jómagam jelenlétében. Azért nem rendeltem más vizsgáztatót, mert remélem ez az eset nem dagad botránnyá. Így nem is teljesen szabályos és a tantestület jóhíre indokolta, hogy kivételesen...

Az edzőnk kért szót ezután. Szerintem jókor, hogy az igazgató véleményét erősítse a tanárnő tapasztalatlanságáról és tévedéséről.

— Értsünk szót mi is kedveském — mondta Tóni bácsi Klárának. Én szép csendben meghúztam magam, ártatlan szemeket meresztve rájuk.

— Azt akarja mondani, hogy holmi labdajáték fontosabb a szakmai ismeretknél?

— De kolleganő! Teljesen elképeszt engem. Még hogy holmi labdajáték! Kikérem magamnak! — harsog a hangja sértetten. — Mikor az országos döntőbe is bekerültünk... holmi labdajáték... hallatlan...

Micsoda boldog nap — nekem!

Gáborral ész nélkül szerettük egymást aznap este az uszodában a kis irodán. Klára aznapi hívását is onnan intéztem el, így Gábor nem gyanakodhat rám, még ha Klára rá is száná magát a panaszkodásra.

Februárban Klára írásbeli figyelmeztetést kapott. „Az iskola egyik tanulóval személyes okok miatt tanári tekintélyét felhasználva...” stb. — Sinen voltam megint, ennél többet nem is akartam.

Március közepén Klára egyedül talált a szobában. Nézett kutaton.

— Nem úszod meg ilyen könnyen, te kis kurva — mondta szinte szenvtelen nyugalommal — jön az utolsó menet a szigorlaton, arra én is készülök. Aznap este hosszú levelet írtam haza. Végül megemlítettem Istvánnak, ha komolyan gondolta az ajánlatát, bejelentkezhetünk a Tanácsnál, de sürgősen intézkedjen, hogy levelező tagozatra mehessek az utolsó évre. Akkor a felesége leszek.

Aztán irány az uszoda. Gábor topogott a türelmetlenségtől már.

— Mikor beszélsz a feleségeddel?

— Tudod Marcsi, hogy szeretlek, de az is más, a házasság, és ez is...

— Lehet, hogy tud rólunk valamit?

— Ugyan, ne viccelj, hiszen csak itt este...

Még mindig az újság miatt rendezi otthon a műsort, sose lesz már vége.

— De ennek köszönhetsz engem, igaz?

— Húsvétra az ő családjához utazunk — közölte velem Gábor óvatosan.

— Mintha nekem ígérted volna azt a három napot!

— Mosolyogni való gyerek vagy még picikém — simogatott elmélázva.

Azzal a meggyőződéssel mentem haza, hogy Gáboron sincs mit sajnálnom, érzelmei irántam nem elég mélyek.

Húsvétra nagy terveket szőttem és a magánéletemben is döntő lépést kívántam tenni. Istvánhoz fűződő kapcsolatom már régi keletű

volt, Gábor jövelete kissé megzavart, de szerencsére én nem vesztettem el a fejem.

Klára elutazott már az ünnepek előtt két nappal. Jó volt, így szépen vehettem búcsút Gábortól. Volt idő mindenre, semmi kapkodás, kész idill.

— Marcsika holnap reggel indulok kocsival és előbb téged hazaviszlek. Ez lesz a húsvéti ajándékom. Klárával is kéne beszélnem...

— Ezt most ne, jó?

Áttanulmányoztam az autós könyveket amit a fiúktól szereztem kölcsön. Az autóban csak annyi kárt akartam tenni, hogy Gábornak javítania kelljen és én vonattal mehessek haza. De nem sikerült kiigazodnom a sok vezeték és csavar, meg ki tudja még mi között. Fogtam a cipőmet és dühödten csaptam a tekervények közé.

— Marcsi! — lökte be hajnalban a szobánk ajtaját Gábor, majd ijedten körülnézett.

— Nehogy szívinfarktust kapj! Hiszen már mindenki hazament, csak én nem.

— Miattam és most, hogy nincs kocsis... — büntudatosan nézett rám.

— Csak nem szerelődöz kellett vinned?

— Az okos kis feleségem szúrta ki így velem. Este beállított a gyerek holmijaiért, aztán csak egy cédulát hagyott, hogy elvitte a kocsit.

— Azért kikísérsz a vonathoz?

Másnap délután épp a Tanácsba indultunk, ideges voltam egy kicsit, István lökte be az ajtót. Csodálkozva nézett rám, hát ennek meg mi baja lehet?

— Tanított téged Marcsi a Halmosné?

— Igen — nyögtem ki és belémállt a rémület — megtudta valahogy és most? ...

— Gyere már át és hallgasd, karambolozott este, a piros jelzésbe ment bele az a hülye nő ... tanárnő léte nem volt annyi esze ... Vonat elé!

— Egyedül volt? — nyögtem ki nagy nehezen és leültem, remegett a lábam.

— Szerencsére! Akinek ilyen tyúkesze van, meg is érdemli...

— István! — kiáltottam rá, ő sajnálatnak vette, hiszen tanított engem a Halmosné. Így nem volt furcsa, hogy az esküvőn a menyasszony szeme kisírva...

Aztán ismét ott álltam Gábor mellett.

— Búcsúzom.

— Most Marcsi, most akarsz elmenni?

— Engem már Gállné, Kertész Máriának hívnak. Neked feleséged volt és nem ígértél semmit. Nekem már férjem van és nem tartozom semmivel, mert én sem ígértem semmit. — Szótlanul meredt rám. Nehéz percek voltak.

Klára sírjára szekfücsököt tettem. A felirat messziről látszott ahogy a szél cibálta a keskeny szalagot: — „Tanárnőnek szeretettel” — Szakadni kezdett az eső, de nem hűsítették a cseppek égő arcomat.

A leckekönyvemben csak jelek sorakoztak. De mintha nem lenne értelme. Fizettem valakinek és elveszett valami közben. Valami fontosabb.

Azóta már évek teltek el és még mindig nem tudom milyen érdemjegyet adnék magamnak. Állandóan látom ébren és álmaimban azt az eltörölhetetlen mondatot a szalagon „Tanárnőnek szeretettel...”

Egyre nő bennem a bizonyosság, a felejtés ideje számomra soha nem jön el.

KLIMEN ICSEV

Camera Obscura*

*Camera obscura — (lat.), sötét-kamra; a fényképezőgép őse. Kocka alakú, minden oldalról zárt do-

boz; egyik oldalapja közepén pár tized mm átmérőjű nyílás van, amelyen keresztül csak igen kis keresztmetszetű fénynyalábok tudnak áthaladni. Ezek az ún. képfelfogó ernyőre (homályos üveg v. áttetsző papír) annak a tárgynak a képét vetítik, amelyről kiindultak. A fény egyenes vonalú terjedése miatt a keletkezett kép mindig fordított állású. (Új Magyar Lexikon, a fordító megjegyzése.)

A régi kétszintes ház felső szobájából kora reggel zajt hallottam. Ösztönösen kiugrottam az ágyból és a kis ferde ablakocskán keresztül kinéztem az udvarra, ahonnan hordágyon már éppen vitték is kifelé a vak öreget. Egyedül és súlyos betegen élt. A szülői házat a két lányának kellett örökségül kapnia, akik könnyelműen és pazarló módon éltek, hiszen más, nekik hagyott vagyont is élveztek már. Vak apjukra rá sem néztek régóta. Gátlástalanság és iszonyú hátlátlanság költözött beléjük. Az öreg ház nagy volt; elidegeníthető, így sok pénzt remélhettek érte, ha eladják...

Egyszer, amikor szobát akartam kivenni e régi házban, találkoztam a nagyobbik lányával. A bérleti díjat ki kellett fizetnem egy évre előre. Idegesen ideadta a kulcsokat és kérte, hogy majd rendezem az esetleges költségeket, jelentsem be, ha a telefon meghibásodik és ne ártsam magamat bele az ő magánéletének dolgaiba. Akkor nem fogtam fel, hogy mit is akar nekem ezzel mondani, de később rájöttem utolsó szavainak az értelmére is.

— És hozassa rendbe a szobát, ne sokat várjon vele... természetesen a saját költségére — fordult vissza, amikor már elindult; a kezében egy „Corecom”^{*} feliratú reklámtasak volt. A levegőben parfüm nehéz illata terjengett. Különc lényéből összevont ajka és ideoda cikázó zöld szeme maradt meg az emlékezetemben.

^{*}Corecom — (fr.), ejtsd: korekom — Comptoir de représentation et

de commerce — Külkereskedelmi szervezet, amely a behozatallal és a behozott, valamint a bolgár áruk valutáért történő értékesítésével foglalkozik. (A fordító megjegyzése.)

A kisebb lánya sohasem jött hozzá, legalább is én nem láttam. Meglepett, hogy a szomszédok sem ismerték őt, már el is felejtették, hogy van, mert úgy öt éve a színét sem látták. Az a gondolat, hogy egy vak ember az övéi által elhagyottan él, elszomorított, s ezt a hangulatot csak erősítette a barátságtalan épület is.

A környezet tanulmányozása után elhatároztam, hogy egy kis életet viszek majd bele. A szoba ablakait betörték az udvarban megforduló gyerkőcök, a hálózati Bergmann-csövek úgy lógtak, mintha bombázás után lennének, a falat repedések tarkították, a padló deszkája alig látszott a behorpadt sártól és homoktól. A mennyezetet és a sarkokat a pókok dekorálták, ahogy tudták. Nem voltak mellékhelyiségek, csak az udvaron állt egy bódé, és ott volt még a kinti csorgós kút is. Záporeső idején a pincében annyi sok víz szaladt össze, hogy egész kis mocsár keletkezett, ami azután szunyogok és más kellemetlen lényecskék tenyészetének adott helyet.

Kifestettem a szobát, aminek így már rendes kinézete lett, de azt éreztem, hogy a ház még mindig elhagyatott. Nem keltett olyan képzetet, mintha lakna benne valaki, csend vett körül. Csak néhanapján esténként jutott el hozzám egy-egy halk sóhaj és még valami más. Az egyik reggel észrevettem,

hogy egy orvos van a lépcsőházban és éppen az emeletre igyekszik. Megértettem, hogy nem lakom egyedül. Másnap eldöntöttem, hogy felmegyek az öreghez. Az ajtót kulcsra zárták, kopogtattam, de senki sem nyitotta ki.

Zavarban voltam egy kicsit, nem tudtam, hogyan segítsék a másikat. Számptalan gondolat kavargott az agyamban, de egyik sem szolgált magyarázattal az öregember furcsa viselkedésére. Szerettem volna beszélgetni vele.

Egy szép felhőtlen napon ott láttam őt az udvaron, talán utoljára ment le, hogy még egyszer merítsen a természet éltető erejéből. A vén cseresznyefának támaszkodott, sápadt volt, a szakála fakó, lágyan nyugvó kihunyt szeme pedig mozdulatlanul meredt a távolba. Az arckifejezése reményről és gyermekes ragaszkodásról árulkodott, az egész lény pedig mintha az ismeretlennek a nyugodt várását, valamint a bölcsesség és a gazdag élettapasztalat rejtett erejét sugározta volna. Lassan közeledtem feléje. Összerezent.

— Hogy éledélsz, öreg? — kérdeztem tőle. Az idős ember felém fordította az arcát.

— Mint egy sötétkamrában, fiam — felelte nyugodtan. Csakhogy annak a sugárnak, ami behatol a szobámba, semmi köze sincs Leonardo da Vincihez. A napfény mindig is a képek létrehozásának előfeltétele volt, ahogyan belőle táplálkozik a föld valamennyi élő teremtménye is. Ennekem elég az a napsugár is, ami bejut a szobámba. Ez a természet

ajándéka, nem látom ugyan, de érzékelem... Szerényen életem, felneveltem a két lányomat, jövőt biztosítottam nekik. Az anyjuk meghalt, most már én is nyugodtan elmehetek magamnak...

Az öreg elhallgatott, kényelmetlenül éreztem volna magamat, ha még tovább kérdezősködöm.

— Te vagy a lenti új lakó? — folytatta ő maga. Van hozzád egy kérésem. Csukd be a szobád jobboldali ablakát, mert felszáll rajta hozzám a cigarettafüst és fojtogat. Tartsd csak zárva. Hadd szívjak tiszta levegőt és érzem a nap melegét. Nem sok időm maradt már nekem hátra az életből.

Semmit sem értettem az öregember iménti szavaiból, de nyomban elfutottam és betettem a balra levő kicsi ablakot. Visszamentem hozzá, még mindig ugyanúgy állt.

— Öreg, miért élsz egyedül? Amióta csak itt vagyok, nem láttam, hogy valamelyik lányod is rád nyitotta volna az ajtót. Hol vannak, tudsz-e egyáltalán róluk?

— Semmit sem tudok, fiacskám. Megvan a maguk szép lakása, villája, ott élnek. Időnként meg-meglátogat egy barátom, ő szokott élelmet hozni. Jár hozzám az orvos is a rendelőből, hogy megvizsgáljon. Nagyon kedves ember... Tudják, hogy a lábtörő alatt mindig van egy kulcs.

— Mi az a sötétkamra, papa? — tudakoltam tőle.

— Sötét szoba, fiam. Egy időben, amikor még fiatal és egészséges voltam, szerettem

fényképezni, érdekelték az arcok és a táj. A sötétkamrának mindenképpen sok köze van a fényképezéshez. 1500-ban a nagy Leonardo da Vinci egy keskeny rést vágott egy sötét szoba falán és a szemközti falom megkapta a kinti tárgyak rajzolatát — az udvaron álló fákét. Leonardo a csavaros eszével rájött, hogy a kép még tisztább lesz, ha egy optikai lencsét helyez a vágatba. Így is cselekedett. A falon pedig megjelent a kint látható dolgok éles képe. Az ő kísérlete rakja le a fényképezés alapját, később erre az elvre épül minden felvevőgép, amik most már egészen tökéletesek. Valamennyi fényképezőgép egy kis sötétkamra, ahol optikai úton kapjuk meg a levett tárgyak kicsinyített képét. 1839-ben pedig a francia Louis Daguerre feltalálja a kép maradandó rögzítését. Ma már a gyerekek is tudják, hogy ha a filmszalag fényt kap, mielőtt vegyszerekkel kezelték volna, a kép elhalványul.

— Mégsem értem, miért hasonlítod a szobádat a sötétkamrához? — zavartam meg az öreg gondolatmenetét.

— Fiam, az is sötét és üres, még ha a nap összes fénye is töltené be, én azt sem látnám, azért keresem a melegét, amikor pedig nem süt a nap, akkor az emberek nemes cselekedetei melengetnek és szereznek örömet. Nem tudom nem megbocsátani...

Itt az öreg megállt a beszédben és egy kicsit megtántorodott. Belekaroltam és felvezetem őt a szobájába. Amikor segítségemmel már az ágyán

ült, megígértem neki, hogy ezután gyakran meg fogom látogatni. Este sokáig gondolkodtam bölcs szavain, eszembe jutottak a lányai, és nem hagyott nyugodni az iszonyú hátlanságuk miatt érzett felháborodás.

— — —

Két nappal azután, ahogy elvitték őt a kórházba, az idős ember meghalt súlyos hurutos tüdőgyulladásban. Tél volt, kemény tél, ő pedig nem kapott benne meleget azoktól, akikért élt. A halála után nemsokára megjelentek a lányai és minden további nélkül felszólítottak, hogy költözzem el, el akarják adni az ingatlant. Kénytelen voltam feltárni előttük az igazságot. Mielőtt meghalt volna, azt tanácsoltam az öregnek, hogy a házat adományként hagyja az államra. Miután gondolkodott rajta egy keveset, ráállt. Rajtam kívül a doktor és egy ügyvéd volt jelen. Elkészítettük az iratokat és eljuttattuk a tanácsnak. Az örökösöknek már volt vagyonuk és nem volt joguk többhöz, mint amennyit eddig birtokoltak.

Figyeltem a lányait, zavartak és értetlenek voltak. A szemükben ördögi tűz égett, készek voltak, hogy körömmel és durva szavakkal támadjanak rám. Megpróbáltam kikerülni ebből a helyzetből, amikor így folytattam:

— Tudnak-e valamit Leonardo da Vinci sötétkamrájáról. Az apjuk mesélt róla. Az apjuk, akiben megvolt egy becsület és bölcs ember összes erénye.

A. KALSZ

Az oktató-termelő kombinát a jövőbe lép

Az Észt Szovjet Szocialista Köztársaság délnyugati partvidékén található egy nevezetes üdülőváros, Pjarnu. A múlt év októberében itt ünnepelték meg az Észt Vakok Szövetsége (ÉVSZ) oktató-termelő kombinátjának harmincéves fennállását. Az ünnepségek egybees-tek egy új termelő egység beindításával.

A jelenlegi pjarnui kombinát tevékenysége kiterjed több körzet területére is.

30 évvel ezelőtt a pjarnui látássérülteknek csak kevés lehetőségük volt arra, hogy hasznosítsák erejüket néhány szövetkezet és egy másik helységben levő vegyes profilú kombinát kefekötő műhelyeiben. Kingiszepp város vakjainak meg ez sem adatott meg.

(Folytatás a 20. oldalról.)

Hátat fordítottak és elindultak.

Nem sokkal e találkozás után egy kérést tartalmazó levelet hozott a postás, a kórházban fekvő nagyobbik lányát kellett meglátogatnom. Személyautó- ban ülve érte őt a baleset.

— Meséljen részletesebben arról, amit az apám tudott — mondta, amikor a kórházi ágyhoz léptem.

Az arcát pedig előntötte a könny.

A „Zari” („Hajnalok”) c. vak- ügyi folyóirat 1984/7-es számából bolgárból fordította: Vojtkó Gábor.

A szövetség segítségével 1954-ben elfogadták a pjarnui oktató-termelő műhely alapszabályát, a városi hatóságok pedig helyiségeket biztosítottak. Elérkeztek tehát a várva várt napok. Júniusban az első tanulók kezdték elsajátítani a szakma fogásait, egy hónap múlva pedig megindult a pjarnui műhely gazdasági tevékenysége 10 dolgozóval. Decemberben Kingiszeppben is megnyílt ezen műhelyek helyi részlege öt fővel. Jelenleg itt a látássérültek a kefekészítés két műveletét végzik — a sörte húzását és leszabását. A bedolgozókkal együtt a kingiszeppi részlegben huszonhatan dolgoznak. Maga a részleg a volt pjarnui oktató-termelő műhelyekhez tartozik, amelyek 1958-ban oktató-termelő kombináttá alakultak át. Ami viszont a haapszalui részleget illeti, a gazdasági és szociális kérdések megoldásában példaképpen szolgál a szövetség rendszere számára. 1961-ben a városban modern egyemeletes üzemi épületet hoztak létre, négy év múlva pedig egy tizenhatlakásos házat. Ebben a részlegben, ahol 42 fő dolgozik, beleszámítva a bedolgozókat is, elektromos kapcsolókat szerelnek.

Az első években a kombinát termékeinek alapvető hányadát a természetes sörtéből készült kefék és ecsetek képezték. Jelenleg a természetes nyers-

anyagok mellett kapront is használnak. A pjarnui kombinát fő vállalata által gyártott termékek közül most is, mint korábban, első helyen állnak a kefeáruk.

Végül néhány számadat: 1955-ben 33 dolgozó 51 400 rubel értékű terméket hozott létre, a jubileum évében viszont 228 dolgozó 1 millió 610 ezer rubel értéket termelt. A vállalat kollektívája előtt új termelési lehetőségek állnak, új utak nyílnak a kiteljesedés felé.

A kombinát élete azonban nemcsak a munka. Alig hogy beindult a látássérültek pjarnui vállalata, amikor már napirendre kerültek az oktatás, a sport, a kulturális tevékenység kérdései. Már 1954-ben folyt a kombinátban a Braille-írás- olvasás oktatása. Tíz év múlva pedig Pjarnuban megnyitották a jelenlegi tallini speciális levelező középiskola konzultációs részlegét, később ilyeneket nyitottak meg Haapszaluban és Kingiszeppben is. A középfokú végzettség megszerzésének lehetőségével sok látássérült élt.

A vállalat sportolói, akik közül külön is említsük meg V. Lujhemaat, jó eredményeket értek el mind a köztársasági, mind az össz-szövetségi versenyeken. Érmeket szereztek nemzetközi sporttalálkozókon is. Az ÉVSZ keretében a pjarnui látássérültek kezdeményezően léptek fel 1958-ban a síelésben, 1962-ben pedig a könnyűatlétikában.

A vállalat dolgozói szívesen részt vesznek az öntevékeny munkában.

És hogyan mondanánk néhány jó szót a pjarnui kom-

Visszaültetett karok

Nem is olyan rég volt, amikor hazai közvéleményünket szenzációként foglalkoztatta, hogy a Pécsi Orvostudományi Egyetem I. Sebészeti Klinikájának traumatológiai osztályán sikerrel ültettek vissza baleset következtében elvesztett felső végtagokat. Az osztályon 1977-ben kezdték meg a kísérleteket avégett, hogy az ilyenformán levágott végtagokat, végtagrendszereket visszaültessék. 1979-ben már a klinikumban — az orvosképzési gyakorlatok keretében — is megszületett az első eredményük: levágott ujjakat sikerült visszaültetniük. 1982-ben egy betegük bal felső karját a gyári szállítószalag dobja tépte le. 1984 augusztusában pedig egy másik betegük szintén a bal karját vesztette el autóbaleset következtében. Az elvesztett végtagot mindkét balesetben mikrosebészeti bravúrral visszaültették.

(Folytatás a 21. oldalról.)

binát énekeseiről is, akik részt vesznek az ÉVSZ egyesített kórusában.

Egyik kulturális terület, amely összekovácsolja a kollektívát, a kombinát rádiója. Különös figyelmet érdemel az ÉVSZ pjarnui alapszerveinek „Meje Teó” (Utunk) című lapja, amelyet 1971 óta adnak ki.

A pjarnui oktató-termelő kombinát a negyedik évtizedbe lép — a kollektíva a jövő felé halad...

(Megjelent a Nasa Zsizny 1985. februári számában. Fordította Pálfi Ferenc.)

Hogyan érzik magukat pilanatnyilag e betegek? Az első beteg már a könyökét is viszonylag jól mozgatja, kismértékben ugyan, de érzi az ujjait is, nincs végtagfájdalma, s a helyi vérkeringése is kielégítő. Csuklója és ujjai jó helyzetben állnak. Minthogy a gyógyulás lassú folyamat, amely igen gondos kezelésre és gyógytornáztatásra szorul, a második betegükben még csak az idegek megújulására indult meg.

A rokkantságnak ily módon való enyhítése azonban aligha válhat mindennapossá; erre kizárólag igen sok szigorú feltétel együttes teljesülésekor van lehetőség. Elemi feltétel, hogy a betegnek — végtagja elvesztésén kívül — más súlyos vagy életveszélyes sérülése ne legyen. Nagyon fontos az életkor is, hiszen idős korban az idegek: gyengén regenerálódnak, nárpedig a műtét sikere attól függ, hogy az alkart el látó három ideg megújul-e. Ha a roncsolódás csak kis területet érint, megfelelő sebészi beavatkozással ép szövetek tárhatók fel és egyesíthetők. A beteg lelki állapota sem mellékes, lévén, hogy a hosszadalmas utókezelés a beteget igencsak próbára teszi. A visszaültetésnek van még egy másik sarkalatos esemény sorozata, amelybe közvetlenül a baleset után a képzetlen vagy szakképzett segítségnyújtók kapcsolódnak be. A végtagot már a baleset helyszínén le kell hűteni és a visszaültetésig plusz 4 Celsius-fokon tárolni. Minthogy

a keringést a csonkulást követően általánosságban hat órán túl már nem lehet visszaállítani, a beteget a levágott végtaggal együtt e kritikus időn belül olyan intézetbe kell szállítani, ahol a végtag-visszaültetés lehetőségei adva vannak. (FSzZS)

(Megjelent az Élet és Tudomány 1985. április 19-i számában.)

LAK ISTVÁN

Előadássorozat a Nemzeti Múzeumban

1984 októbertől kezdve 1985 márciusáig már a harmadik évad előadásait láthattuk, hallhattuk a Magyar Nemzeti Múzeumban. Az intézmény közművelődési csoportja Tóthné Lovas Márta vezetésével ismételtén megszervezte a rendhagyó múzeumlátogatásokat vakok és gyengénlátók részére. Az említett időszakban hét alkalommal rendkívül értékes előadásokat hallhattunk, majd az ezeket követő bemutatókon tapintással is részletesen megismerhettük a bemutatott, szemléltetett tárgyakat.

Az első látogatásunk október 20-án volt. Akkor Biróné dr. Sey Katalin numizmatikus a keltákról és pénzeikről tartott ismertetőt. Beszélt e nép történetéről és pénzveréséről. A kelták nem egy politikai körzetben, államban éltek, hanem Európa különböző területein szórta, laza kötöttségben helyezkedtek el. Főként két forrásból ismerhetjük meg őket:

az antik szerzők szórványos adataiból, és a régészeti kutatásokból. A keltákat galloknak is szokták nevezni. Galliából (a mai Franciaország területe) és a Rajna vidékéről 300 000 gall indult el, vándorolt Itália és Pannónia felé az i. e. IV. század körül. A túlnépesedés következtében kerestek új területeket. A leletek azt mutatják, hogy hazánk területére a Rajna vidékéről érkeztek. A kelta törzsek hazánk nyugati területein helyezkedtek el. Ezek a törzsek a római hódításig fenn tudták magukat tartani. A kelta nép volt az első, amely a Kárpát-medencében, hazánk területén először vert pénzt, több mint kétezer évvel ezelőtt.

Egyébként a pénzverés Kis-Ázsiában, Lügiában alakult ki az i. e. VII. században. A pénz megjelenése előtt különböző tárgyakat, eszközöket, állatokat használtak értékmérőként. A kelták először görög, majd római pénzutánzatokat vertek. Pénzeik ezüsből készültek. A hazánk területén élt kelták is ezüsből készítették pénzeiket, amelynek neve tetra Drahma volt, súlya pedig 4 gramm. Pénzükön már fejbrázolás és a törzs nevének felirata is szerepelt. E pénzek nagysága mai aprópénzünk méretével megegyező, de annál jóval vastagabb volt. A régészek és történészek sok mindent megtudtak a hazánk területén feltárt kelta temetőkből. A kelta törzsekben sok volt a harcos. Ők voltak az ókor zsoldosai. A szórt települések között már voltak városi jellegű telepek, ezek voltak az ún. oppidumok. A leg-

jelentősebb hazai kelta város feltárása még ma is folyik a Vas megyei Velemszentvid területén. Az 1950-es években sok lelet került elő Dunaújváros környékéről. Az e feltárásokból származó és más helyekről előkerült pénzeket vehettünk kézbe és szemlélhettük egy régi letűnt kultúra emlékeit.

A második látogatásunkon, november 17-én a középkori magyar pénzverés történetéről dr. Gedai István a múzeum éremtárának vezetője tartott előadást. Először rövid áttekintést adott a középkori európai országok, köztük hazánk pénzverésének, pénzeinek kialakulásáról. A kialakuló államoknak szükségük volt a pénzre, amelyet már saját maguk állítottak elő. Nagy Károly frank uralkodó (XIII. század) idején jelenik meg az első középkori pénz, a Dénár, amely ezüsből készült. A legnagyobb frank uralkodó reformjai közt igen fontos helyet foglalt el a pénzverdék felállítása. Nagy Károly pénze egészen a XIII. századig egyetlen pénze volt csaknem egész Európának. A Dénár meghatározott súlymennyiségből készült, e mennyiségnek időnként a felét véve is vertek pénzt, és ezt Obulusnak nevezték.

Honfoglaló őseink a pénz ismeretét már hozták magukkal keletről. Maguk készítette pénzüik még nem volt, más népektől (bizánc, arab) csere útján szerezték azt be. A honfoglalás után megismerkedtek a nyugati népek pénzével. Az első magyar pénzt István királyunk verette, nyugati mintára

készült. E jó minőségű pénz ezüsből volt, súlya 0,8 gramm. A rajta levő ábra: egyik oldalon középen egy kereszt és körben pedig István király neve latinul felírva. E pénz a XIII. századra fokozatosan romlott. Országunkban Károly Róbert veretett először aranyból pénzt itáliai mintára a XIV. században. A kereskedelem fejlődése magával hozta a pénz javulását is. Károly Róbert, az aranypénz, a Forint (mai Forintunk neve is itáliai eredetű, akkori neve: florino doro) után, ezüsből is veretett pénzt, amelynek Garas volt a neve. Ez utóbbi pénz nyolcszor súlyosabb volt, mint a Dénár. Akkoriban állították fel a később nagyhírűvé vált pénzverdét Körmöcbányán, Nagybányán, Kolozsvárott, majd később Fogarason, Brassóban. Károly Róbert idején már 10 pénzverő kamra volt hazánkban, főként a bányák közelében Felvidéken és Erdélyben. A XIV. században hazánkban 1000 kg aranyat bányásztak évente, ez ötszöröse volt az egész Európában kitermelt arany mennyiségnek. Az aranypénzeket valamelyik szent (László, Keresztelő János) képe és a magyar címer volt, ez utóbbi mindig a pénz előlapját díszítette. A magyar arany és az aranypénzverés Európában a XVI. század elejéig, az amerikai arany beáramlásáig, megőrizte vezető szerepét. Hazánkban az ezüstpénz csak belforgalmi igényeket elégített ki. 100 ezüst Dénár volt egyenértékű 1 Aranyforinttal. A későbbiek folyamán 100 Dénárnyi összeget neveztek egy Forintnak, de ez

már nem Aranyforintot jelentett, mert akkor már azt Dukátnak nevezték.

Mátyás király pénzein már új ábra jelenik meg, a madonna (Mária a gyermek Jézussal), amely egészen 1939-ig mindig szerepel a pénzeken. Mátyás király idején jelent meg a nagyméretű, súlyos ezüstpénz, a Tallér, melynek súlya 28 gramm volt. A Tallér az ún. nemzeti valuták megjelenéséig, nálunk is 1982-ig valamilyen formában megmaradt. A pénzek előlapján az uralkodó portréja és körben nevének felirata, hátlapján a címer volt. A Tallér már magas művészi szinten készült. Magyar pénzen évszám először II. Ulászló király idején 1499-es dátummal jelent meg. Azután már mindig feltüntették a pénz készítésének évszámát. A XVI. századtól kezdve hazánkban már többféle pénzt is vertek és forgalmaztak. A Tallérnak többszörösét és hányadosát is készítették. Ezek mellett volt még a Dukát, Dénár, Garas és Obulus. A XVII. század közepétől már nálunk is vertek aprópénzt, a krajcárt. A korábbi időkben az aprópénz a környező országokból áramlott hozzánk. A magyar pénzek a középkorban nem voltak feltüntetve az értékjelzés, amely azonban a későbbiekben szükségessé vált. A középkorban ún. értékpénzt használtak. Ez azt jelentette, hogy a pénz névértéke megegyezett a benne levő nemesfém értékével. A XVII. századtól kezdve már nem nemesfémről is vertek pénzt, amely később általános-

sá vált. 1760-tól kezdve készítik a papírpénzeket.

Néhány eredeti pénzt vehetünk kézbe, köztük: Dénárt, Zsigmond-kori Aranypénzt, Tallért, Krajcárt stb. A kitűnő előadást nagyon jól kiegészítették a kézbe vett, megszemlélte pénzek.

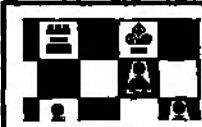
A koronáról és a koronázási jelvényekről három előadás is volt, mivel a régészeti kiállítás kis galériáján csak 40 személy részére van hely. Január 26-án és február 2-án dr. Lovag Zsuzsa művészettörténész, február 16-án dr. Kolba Judit tudományos munkatárs tartott előadást. E három alkalommal közel 150 személy hallott nagyon értékes előadást a koronáról és a koronázási jelvényekről. Az ezekről készített kiváló másolatok segítségével részletesen megismerhettük nemzeti kultúránk e felbecsülhetetlen értékeit. Az eredeti koronát és a koronázási jelvényeket a II. világháború végén kivitték az országból, és csak 1978-ban kerültek haza az USA-ból. E három látogatással részletesen nem foglalkozunk, mivel lapunk korábbi száma közölte a Magyar Hírlap tudósítójának cikkét a január 26-i eseményről.

A 6. és 7. előadás március 2-án és 28-án volt. Ezeken Gát Eszter múzeológus régi hangszerokról tartott ismertetést. Mindkét alkalommal közreműködött szövetségünk Landini Együttese. Az előadásokon a múzeum és a mi együttesünk hangszereit ismerhettük meg. A régi korokból, így a reneszánszból is csak nagyon-nagyon kevés hangszer maradt meg. Az egyes fajtáknak időközben vál-

tozott az alakja és a mérete. A régi zenét megszólaltató muzsikuskok, így a Landini Együttes tagjai is rekonstruált hangszereken játszanak. A rövid ismertető után kézbe is vehettük az instrumentumokat. Igen értékes volt egy középkori lant, amely a múzeum hangszergyűjteményének legféltettebb darabja. Ez a csodálatosan díszített hangszer nagyon szép berakással észült. A lant egészen a XVIII. század végéig divatos hangszer volt, fontos szerepet játszott a házi muzsikálásban. Ezután egy gardont néztük meg. E nagyméretű hangszer hangja kicsit hasonlít a trombitához, de mivel húros, ezért apácahegedűnek is szokták nevezni. A gardont főként Erdélyben használták népzenekarok kísérő hangszereként. Nagyon érdekes volt egy körbe adott zsebhegedű. E kis hangszer teste egyetlen fából van kifaragva, hasonlóan, mint a tamburáé.

A Landini Együttes hangszerei közül is számosat megnéztünk. Érdekes a fidula, amely lapos testű, hasonlít a hegedűhöz, de annál kisebb. Következett a psaltérium, amely egy kicsi, pengetős hangszer, a cimbalom őse. Többen az ott levők közül akkor láttak először tekerőlantot. Az együttesnek ez a hangszere Bársony Mihály régi híres hangszerkészítőtől és zenésztől származik. A körbe adott instrumentumok között volt még tárogató, hangolható dob, csörgődob stb.

Örvendetes volt, hogy ezen a látogatássorozatos egyre több fiatal sorstársunk csatlakozott hozzánk. Sőt a 7. előadáson

Két nemzetközi torna Csehszlovákiában a 40. évforduló jegyében

Februárban múlt két éve, hogy először mérkőztünk Prágában a Csehszlovák Rokkantak Szövetsége által kiírt Pohar Svazu Invalidu-kupáért, amelyet el is hoztunk Budapestre, hogy országaink felszabadulásának 40. évfordulóján ismét mérkőzzünk érte Prágában.

Csehszlovák barátaink az első alkalomhoz hasonlóan jó körülményeket biztosítottak a torna megrendezéséhez, melyet csapatunk, a Budapest Válogatott azzal hálált meg, hogy másodszor is elnyerte a kupát. Így az ismét Budapesten marad két esztendőn át a csörgőlabda szakosztály emlékei, trófeái között.

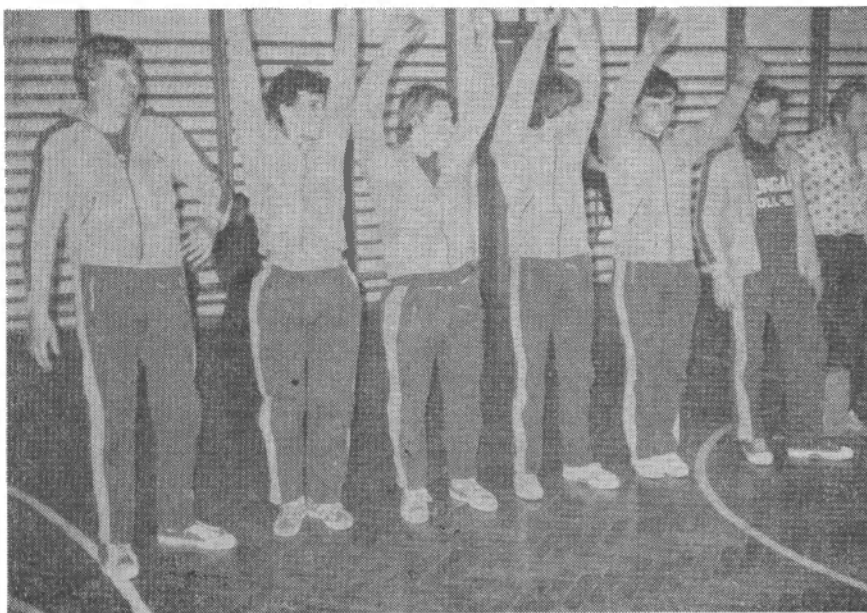
Csapatunk az első alkalommal öt győzelemmel, 56:8 gólránnyal győzött.

(Folytatás a 24. oldalról)

csak diákok, a Budapesti Gyengénlátók Általános Iskolájának és Nevelőotthonának tanulói voltak jelen. Ebben az évadban is kitűnő előadásokat hallhattunk, értékes tárgyi emlékeket ismerhettünk meg. Ezúton is kifejezzük köszönetünket a Nemzeti Múzeum előadóinak, dolgozóinak és a mi csoportunk vezetőjének, dr. Sziky Lászlónénak, valamint segítőtársainak, hogy az említett időszakban is számtalan, felejthetetlen élményhez jutottunk.

A rendezők a versenyt március 29—30-ra tűzték ki, melyen a Bratislava, Levoca (Lő-

Csapatunk sorsolása kedvezően alakult, mert az évek óta nagy ellenfelünk, Levoca csapata csak a torna végén következett, amikor már minden játékosunk, a „csikók” is szereztek némi sikerélményt ahhoz, hogy az elnyűhetetlen lőcsei fiúkat is „lemossák” a pályáról.

A prágai győztes csapat
(Balról jobbra: Kelemen, Szabó, Molnár, Farkas, Nagy és Zwatt H.)

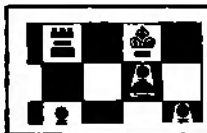
cese), Usti nad Labem és a Budapest Válogatott, valamint a rendező Zora Praha csapata vett részt.

A Budapest Válogatottban az alábbi játékosok szerepeltek:

Szabó András védő,
Farkas Ferenc védő,
Nagy István védő,
Molnár Ferenc dobó,
Kelemen József dobó,
Zwatt Henrik védő tartalék.

A védők Szabó András kivételével „csikók”, akik első nemzetközi versenyükön szerepeltek szép sikerrel.

Első mérkőzésünket a rendezők csapatával, a Zora Praha-val játszottuk. A prágai fiúk még sohasem nyertek ellenünk, így nagyon harcias hangulatban kezdték döngetni a kapunkat. Farkas és Nagy Pista azonnal szögletre szerelte az első lövéseket, így alig néhány lövés után büntetődobáshoz jutott az ellenfél, melyet Szabó Andi szépen háritott. Ezt követően „elmérgesedett” a játék, mert Kelemen és Molnár addig rázta a kezét, amíg az első félidőben 5 gólt, a másodikban még 6 gólt lőttek a

Zora hálójába. A végeredmény 11:6 a Budapest Válogatott javára. A kapott gólok a védők „igazságosan megosztottak”.

A második mérkőzést Usti nad Labem fiataljai ellen vívtuk a korábbi évek hagyományainak megfelelően. Itt 12 gólt dobtunk, ebben Kelemen és Molnár Feri egyenlő arányban működött közre.

Munkában a Budapest Válogatott védelme
(Levoca, 1985. április 27.)

Védőink a sok ügyes és látványos megmozdulás mellett követtek el apró hibákat is, melyek elsősorban tapasztalatlanságukból eredtek. Így a túlságosan is gyenge lövések úgy jutottak át a védőfalra, hogy azoknak már csak az ellenfél tudott örülni.

A végeredmény 12:6 a Budapest Válogatott javára. A kapott gólok a védők egyenlően osztottak.

A harmadik mérkőzést Bra-

tislava csapata ellen vívtuk. A két csapat az elmúlt évek során már több alkalommal találkozott, de a csehszlovák fiúk számára eddig még nem született siker. Ezen a találkozón is tíz gólt lőttünk. Az ellenfél által lőtt gólokat Farkas és Nagy Pista egyenlő arányban kapta, a dobott gólokból 7-et Molnár Feri, 3-at Kelemen lőtt.

időben 5:1, a mérkőzés végén 12:2 az eredmény. A csíkok ezen a mérkőzésen hibátlanul játszottak, így az első félidőben Nagy Pista mögött, a második félidőben Farkas Feri mögött zörgött csak egyszer a háló.

A II. Pohar Svazu Invalidu Kupa végeredménye:

1. Budapest	45:18	8 p.
2. Levoca	25:18	6 p.
3. Praha Z.	25:26	4 p.
4. Bratislava	21:21	2 p.
5. Usti nad L.	14:48	0 p.

Ünnepi Roll-Ball Kupa Szlovákia felszabadulásának 40. évfordulóján, Lőcsén.

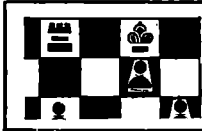
Csapatunk a prágai versenyt követően meghívást kapott Lőcsére, melyet a lőcsei rokkantak egyesülete rendezett 1985. április 27-én.

Lőcsei barátaink Szlovákia felszabadulásának 40. évfordulója tiszteletére ünnepi díszturnát rendeztek a baráti csehszlovák városok csapatai és a Budapest Válogatott részvételével.

A tornát szombaton délután rendezték meg a helyi vakok és gyengénlátók szakiskolájának tornatermében, azon jelen volt a Vakok és Gyengénlátók területi szövetségének elnöke, valamint a lőcsei városi pártbizottság képviselője is, ő nyitotta meg a versenyt és köszöntötte a meghívott versenyzőket. Emlékeztetett arra, hogy 40 évtizedje a Szovjetunió Vörös Hadserege tette lehetővé, hogy ma a vakok és gyengénlátók gondjait az állam vállal-

Az utolsó mérkőzést a szlovákiai Levoca csapata ellen játszottuk. Ezzel az együttesel korábban többször, változó sikerrel találkoztunk. Az utóbbi években inkább a mi csapatunk nyert többször is, így már két alkalommal a Lőcse Kupát is elhoztuk, míg a korábbi években a lőcsei fiúk voltak eredményesebbek.

A mi fiaink önbizalma töretlen, hisz három győzelemmel a hátunk mögött Szabó Andris régi masszörtudományával hét (7) gólt masszíroz bele Molnár Feri karjába. Így a fél-

ja magára, hogy rendszeres munka- és sportolási lehetőséggel élhetnek, hogy a társadalom egyenrangú tagjainak érezhetik magukat a fogyatékosok is, mert munkájukkal kivívták maguknak a társadalom megbecsülését.

Csapatunk az ünnep alkalmával megkoszorúzta a fiatalon elhunyt Dusan Saradin sírját, aki sok éven keresztül szervezte és irányította a vak és gyengénlátó fiatalok sportját Lőcsén.

Csapatunk az első mérkőzésen — mely egyben a torna nyitó mérkőzése is volt — melegített a lőcsei klub ellen, amikor Molnár Feri prágai sérülése kiújult és nem vállalta a dobó szerepét. Helyét Farkas Feri töltötte be, aki kevés nemzetközi tapasztalattal rendelkezik, így a nagy feladat inkább gátolta, mint serkentette a jó játékra. Molnár Feri, mint védő, hibátlanul látta el feladatát. A gólok zömét Kelemen lőtte, de Farkas Feri erőlködését is siker koronázta a második féldőben. A végeredmény 7:5 a Budapest csapata javára.

A második mérkőzést a prágai fiúk ellen vívtuk. Molnár Feri karja változatlanul fájt, így Zwatt Henrik lett a jobboldali védő. Az első féldőben Kelemen rátett még 7-et, Farkas ismételte önmagát, így a végeredmény 13:2 a Budapest Válogatott javára.

A harmadik mérkőzésre a házigazdák nagy csapata ellen került sor. Molnár ismét megpróbált játszani, de kevés sikerrel, így a második féldőben Farkas Feri váltotta fel a

jobbháttvéd helyén. Molnár még néhány dobással is próbálkozott, de sérült kezével nem volt eredményes. Kelemen Józsi az első féldőben csak egyszer talált az ellenfél hálójába, a második féldőben is csak kétszer és ez kevésnek bizonyult a sikerhez. A lőcsei fiúk most visszavágtak a prágai vereségért, no meg illően megköszönték az új labdát, amit Budapestről vittünk magunkkal.

A következő mérkőzésünk Bratislava ellen folyt. A jobbháttvéd helyén ismét Zwatt Henrik szerepelt, Farkas és Kelemen volt a dobó. Kelemen 4 gólt, Farkas Feri egy gólt lőtt és ez elég volt a győzelemhez.

Az utolsó mérkőzést a fiatal szakiskolások ellen játszottuk, akik nagyon ügyesen szerepeltek évek óta a Lőcse Kupákon. A jobbháttvéd helyén ismét Molnár Feri kísérelt meg elfogadhatóan játszani és ezen a mérkőzésen a balháttvéd Nagy Pisti sem kapott gólt. A szakiskolásoknak Kelemen 6, Farkas 3 gólt lőtt.

A torna végeredménye:

1. Lőcse Start	53:12 9 p.
2. Budapest Vál.	39:20 8 p.
3. Lőcse Klub	31:19 6 p.
4. Bratislava	31:25 5 p.
5. Lőcsei szakisk.	11:46 2 p.
6. Prága	14:57 0 p.

Kelemen József 28 góllal a torna második legjobb gólszerzője. A két ünnepi tornán résztvevő csapat jelenlegi felkészülési szintjén teljes mértékben helytállt és a „csikó” csapat megfelelt a várakozásnak.

Május 19-én csapataink a Magyar Kupa harmadik fordulóját játszották, mely után kijelölték a magyar A és B válogatottat a június 1—2-i Nemzetközi Budapest Kupára, melyet a Vasas SC Folyondár utcai sportcsarnokában játszunk az Ausztria és az NSZK válogatottjai, valamint a Subotica és a Novi-Sad csapata ellen.

Ezt követően a magyar válogatott világbajnokságon szerepel Kanadában, Calgaryben; a költségeket a rendező kanadai szövetség teljes egészében magára vállalta. A világbajnokságon, az előzetes tájékoztatás szerint a New York-i világbajnokságon résztvevő csapatok lesznek jelen, így lehetőségünk nyílik további rangos nemzetközi mérkőzéseket vívni az öt kontinens legjobb csapatai ellen.

*Tálosi Ferenc
edző*

FELHÍVÁS VERSMONDÓ VERSENYRE

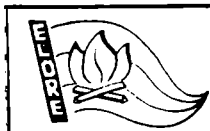
1985. szeptember 22-én, vasárnap 10 órakor szövetségünk budapesti székházában Kosztolányi Dezső születésének centenáriuma alkalmából KOSZTOLÁNYI VERSMONDÓ VERSENYT szervezünk.

A résztvevők egy kötelező (Halotti beszéd) és egy szabadon választott Kosztolányi verssel vehetnek részt a vetélkedőn.

Jelentkezési határidő: 1985. augusztus 31.

Kérjük a sorstársakat, hogy versenyzési szándékukat írásban közöljék.

*Seres Gáborné
kulturális főelőadó*

KUMINKA GYÖRGYNÉ

„...lelkesebbek mint látó társaik...”

A Vakok Általános Iskolájában nem múlik el egyetlen olyan testületi ülés, vagy közös beszélgetés, hogy szó ne essék arról, miként nyissunk kaput a látók társadalma felé. Pedagógiai tevékenységünk célja: sokoldalúan képzett, művelt, kiegyensúlyozott személyiségének formálása. Optimizmus hatja át munkánkat, gyermekeink számára az új környezetbe való jó beilleszkedést, az épek társadalmához való sikeres alkalmazkodást reméljük. Egyre többet hallunk vagy olvasunk a fogyatékos emberek életéről. Ezért olyan megdöbbenő, hogy mégis olyan keveset tudunk a vakokról. A szó kevés, tettekkel kell bizonyítanunk! Például hogyan?

1985. február 28-án a XIV. kerületi általános iskolák pedagógiai, továbbképzési felelősök látogattak el iskolánkba. Mint a VII. a. és VII. b. osztályosok rajvezetője, egy bemutató foglalkozást tartotam a vendégeknek. A pájtások olyan játékokat, zenei és irodalmi alkotásokat mutattak be, amelyeket év elejétől ismertek meg, vagy sajátítottak el. A rajgyűlésen Budapest felszabadulásáról emlékeztünk meg. Finta István tanár, mint a háborús események szemtanúja mesélt a gyermekeknek. Én csak a szervezést láttam el és a háttérből irányítottam a feladatokat. Növendékeim nagy önállósággal, vidám hangulatban serényked-

tek. Természetesen az úttörő mozgalomban szokásos formáságokra is ügyeltünk. A pedagógusokra gyakorolt hatást néhány idézettel mutatom be: „A meghatódottságtól nem tudok szóhoz jutni.” „Ezek a gyermekek sokkal lelkesebbek, mint látó kortársaik.” „Milyen segítőkészek, figyelmesek egymással szemben.”

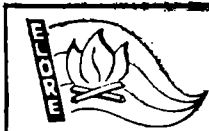
A rajgyűlés eredményeként kérték a kollégák, hogy más gyogyepedagógiai intézménybe is ellátogathassanak, mert előtűk ez teljesen ismeretlen terület.

Énekkarunk szereplését már természetesnek tartják a kerületben és a nevelőotthoni hálózatban egyaránt. Most tovább léptünk azzal, hogy szakmai versenyekre is benevezhetünk.

1985. március 29-én a nevelőotthonok közötti orosz nyelvi versenyen vett részt egy öt pájtásból álló csapat (Bacsa Erzsébet, Balogi Andrea, Kövesdy Zsolt, Magyar Csaba és Petkó Melinda). A versenyt hazánk felszabadulásának 40. évfordulójának tiszteletére szervezték. Kilenc csapatból második helyezést értünk el. A versenyen nem csak a tudásra, hanem a vállalkozó szellemre is szükség volt. Különféle játékos feladatokra kellett önként jelentkezni. Tanulóinkat nem riasztotta vissza a látás hiánya. Bátran, lelkesen

versenyeztek. A szakemberek is elismerték tanítványaink tudását. Jó hangulatban, az elért eredménnyel elégedetten tértünk haza.

Legközelebb az április 25-én rendezett történelmi versenyen mutatták meg tanulóink biztos tudásukat. Négy tagú csapattal nevezünk be. Tagjai Balogi Andrea, Magyar Csaba, Major Krisztina és Zsolnai László voltak. Nyolc féle feladatot oldottak meg: villámkérdések a második világháborúról, tofó. Zuglói történetének bemutatása, történelmi fogalmak körülírása, dokumentumok felismerése, történet elmondása képek segítségével, történelmi személyiségek jellemzése, csaták színhelyeinek megjelölése térképen. Több mint két órán át, szünet nélkül folyt a nemes küzdelem. Nem is volt időnk követni a 11 csapat állását. A vége felé már sejtettük, hogy nem leszünk az utolsók között. Az első helyre a legmerészebb álmainkban sem számítottunk. A szünetben jött a meglepetés, a zsüri kihirdette, hogy két csapatnak, a Vakok Általános Iskolájának és a Menyecske úti Nevelőotthonnak még egy feladatot kell megoldania, mivel holtversenyben állnak egymással. Három perc alatt művészi alkotások címeit kellett összeírniuk. E feladat megoldása után alakult ki a végső sorrend: csapatunk öt ponttal megelőzte vetélytársát. Igazán színvonalas versenyen nyertük el az első díjat. Tizenkét esz-

A Miskolci útról jelentjük

Mint már erről korábban hírt adtunk, a budapesti Gyengénlátók Általános Iskolája és Nevelőotthona az egész tanévet átfogó rendezvénysorozattal emlékezett meg felszabadulásunk 40. évfordulójáról. E program utolsó eseménye a május 8-án megrendezett „Hazánk fejlődése a felszabadulás után” című vetélkedő volt. A versenyen a budapesti és a debreceni Gyengénlátók Általános Iskolája és Nevelőotthona 4—8. osztályos tanulói vettek részt 5—5 háromtagú csapattal. Az izgalmas vetélkedőn a II. világháború eseményeiről, az újjáépítésről, a felszabadulás utáni ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi, kulturális, művészeti haladásról kellett számot adniuk a pajtásoknak. A zsüri, melynek elnöke Molnár Béláné szakfelügyelő

volt, két első díjat ítelt oda egy-egy budapesti és debreceni csapatnak.

Egy másik esemény, amelyről tájékoztatni szeretnénk olvasóinkat a zenei nevelés-oktatás területére tartozik. Iskolánkban április óta a XIV. kerületi Állami Zeneiskola szervezésében megindult a hegedűoktatás. Jelenleg 14 gyermek tanul hegedülni, de szeretnénk a zeneiskolával egyetértésben a következő tanévben fúvós hangszerek és gitár oktatását is bevezetni.

Május 23-án tartjuk iskolánkban a hagyományos kisdobos- és úttörőavatással együtt megrendezett gyermeknapot. Az avatás után gyermekszínijátékos csoport, tánccház, este a felső tagozatosoknak diszkó gondoskodik a szórakozásról.

Ezzel búcsúzunk, kellemes nyaralást, pihenést kívánunk a nyárra minden kedves olvasónak.

*Hódi Mariann
csap.-vezető*

(Folytatás a 28. oldalról.)

tendő pedagógiai munkám során ritkán éreztem ilyen örömet. Büszke voltam gyermekeinkre, akik mernek és tudnak értelmesen megnyilatkozni, határozottan kiállni. Egy pillanatra sem érezhették a megalázó engedékenységet, egyenrangú félként küzdöttek végig. A kapott könyvjutalmak mellé kiérdemelték látó társaik elismerő tapsát is. Igen. Talán valahogy így képzeljük el az integráció kezdetét és várjuk a folytatást.

Fiatal olvasóink figyelmébe

Nemrég kedves levelet kaptott szerkesztőségünk Romániából, Szatmárból. Ottani gyengénlátó sorstársnők levelezni szeretnének korban hozzájuk illő sorstársakkal. Mind-

annyian a szatmári UNIREA kisipari szövetkezetben a karton részlegben dolgoznak.

Merk Zita, 19 éves

Str.: Aleca — Ipotesti Nr. 5.
Bloc: 16 Scara E Etaj. I. Ap: 85.

Cart: Solidarității

Loc: Satu-Mare

Jud: Satu-Mare

Cod: 3900

Kun Marika, 19 éves

Str: Aleca-Begonici Nr: 4.

Bloc: PB 4 Scara: A ap: 6 Etaj I.

Cart: 14 Mai

Loc: Satu-Mare

Jud: Satu-Mare

Cod: 3900

Maroscsák Júlia, 38 éves

Str: Lazáruului Nr. 60.

Loc: Satu-Mare

Jud: Satu-Mare

Cod: 3900

Erdei Ibolya, 19 éves

Str: Aleca — Ipotesti Nr. 5.

Bloc: 16. Scara: E Etaj: I. Ap: 85

Cart: Solidaritatu

Loc: Satu-Mare

Jud: Satu-Mare

Cod: 3900

Szíves figyelmükbe ajánljuk a kedves jelentkezést. A sorstársnők kéri, írjanak életükről, munkájukról, érdeklődési körükről, szabad idejük eltöltéséről.

Szerkesztőség

Felhívás az 1985. évi Irodalmi pályázatra

Ez évben is meghirdetjük irodalmi pályázatunkat. Pályázhat a szövetség minden tagja — a hivatásos irodalmárok kivételével.

Két kategóriában — vers és novella — lehet benyújtani olyan műveket, amelyekkel még pályázaton nem vettek részt és amelyeket még nem közöltek.

A verssel indulók három költeménnyel, a novellával jelentkezők pedig egy művel vehetnek részt a vetélkedőn.

A jellegével beküldött anyaghoz zárt borítékban csatolják a pályázó nevét és pontos címét.

Beérkezési határidő: 1985. augusztus 31.

Felhívjuk a pályázni kívánók figyelmét arra, hogy ugyanaz a személy novella és vers kategóriában is indulhat.

Amennyiben a jelentkező háromnál több verset, illetve egynél több novellát küld be, vagy a borítékban közölt adatok hiányosak, a versenyben nem vesz részt.

Tisztelt Pályázók!

Kérjük feltételeink pontos betartását és várjuk pályaműveiket.

*Seres Gáborné
kulturális főelőadó*

Üdültetési felhívás

Örömmel értesítjük kedves Tagtársainkat, hogy üdültetési lehetőségünk lényegesen bővül. Szövetségünk egy kedves támogatójával kötött szerződés értelmében hároméves időtartamra bérel a gyógyfürdőjéről közismert Harkányban — Tánccsics utca 3. sz. alatt —, egy 17 személy kényelmes elhelyezésére alkalmas komfortos ingatlant, amelybe egész éven át folyamatosan kettő és egyhetes turnusokba utalhatjuk be tagtársainkat és kísérőiket. Az üdülő vendégek önellátók lesznek, szövetségünk csak szállást és melegítő konyhát bocsát rendelkezésre. Az A épületben két kétágyas és 2 négyágyas szoba van, amelyekbe a beutalás egész éven át igényelhető. A B épületben egy kétágyas és egy háromágyas vendégszobát alakítunk ki, melyekben csak június, július és augusztus hónapban lehet üdülni.

Térítési díjak:

A ép. kétágyas sz. 100 Ft/nap,
A ép. négyágyas sz. 200 Ft/nap,
B ép. kétágyas sz. 80 Ft/nap,
B ép. háromá. sz. 120 Ft/nap.

Étkezési lehetősége:

Élelmiszerüzlet az épülettől mintegy 120 méterre.

Bányász Étterem kb. 10 pernyi járásra, itt előfizetéses ebé-

delési lehetőség van, ára jelenleg napi 20 Ft személyenként.

A gyógyfürdő 10 percnnyire az autóbusz központi állomása mintegy negyedóra járásra van.

Az üdültetés igénylése a gyakorlatnak megfelelően, a megyei szervezeteken keresztül történik. A beutalók kiadását központilag intézzük, a befizetést igazoló csekkszelvény beküldése után.

A fentiekről megyei szervezeteinket körlevélben részletesen tájékoztattuk, további információkért tagtársaink hozzájuk fordulhatnak. Az üdültetést 1985. szeptember 1-én indítjuk, így kérjük az érdeklődőket, hogy közlésünk után adják be jelentkezéseiket a lakhelyük szerint illetékes megyei szervezethez.

Sorstársaink részéről a gyógyüdültetés iránt nagy érdeklődés mutatkozott az elmúlt évek során. A nemzetközileg is hírhírű Harkány fürdő reméljük, hogy kellő érdeklődést kelt.

Hirdetés

Jó anyagi körülmények között levő modern, összkomfortos lakással rendelkező, egyedülálló özvegyember keresi olyan 50—60 év közötti nő ismeretségét, ki kölcsönös szimpátia esetén társa lenne. Leveleket „Rossz egyedül” jelígyére kér Csongrád megyei szervezetünk irodájába: Szeged, Bocskai utca 11. 6721.

Tartalom:

Δ Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Seres Gáborné: Kulturális rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Seres Gáborné: Női rovat

Dr. Jáksó László: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

	A FŐVÁROSI KEFE-SEPRŐ VÁLLALAT GAZDÁLKODÁSA 1984-BEN	1
<i>Lak István:</i>	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	3
	BÚCSU HOLPORT KÁLMÁNTÓL	5
	BÚCSU GESZNER JENŐTÓL	6
	MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL	7
	MIKROELEKTRONIKA ÉS A SZÁMÍTÁSTECHNIKA A VAKOK SZOLGÁLATÁBAN	8
<i>Dr. Falvai Ferenc:</i>	JOGI TANÁCSADÓ	10
	AMÍG EGY VAKVEZETŐ KUTYA A GAZDÁHOZ KERÜL	11
<i>Kárpáti Tünde:</i>	BEETHOVEN SZONÁTÁI EGY KONCERT TÜKRÉBEN	12
<i>Csikós Zsuzsa:</i>	VAK KÖLTŐK VERSEI: VIHAR ELŐTT, VIHAR UTÁN	14
<i>Nagy Istvánné:</i>	VAK SZERZŐK ELBESZÉLÉSEI: TANÁRNŐNEK SZERETETTEL	14
<i>Klímen Icsev:</i>	CAMERA OBSCURA	18
<i>A. Kalsz:</i>	AZ OKTATÓ-TERMELŐ KOMBINÁT A JÖVŐBE LÉP VISSZAÜLTETETT KAROK	21 22
<i>Tálosi Ferenc:</i>	ELŐADÁSSOROZAT A NEMZETI MÚZEUMBA N KÉT NEMZETKÖZITORNA CSEHSZLOVÁKIÁBAN A 40. ÉVFORDULÓ JEGYÉBEN	22 25
<i>Kuminka Györgyné:</i>	LELKESEBBEK MINT LÁTÓ TÁRSAIK	28
<i>Hódi Mariann:</i>	A MISKOLCI ÚTRÓL JELENTJÜK FIATAL OLVASÓINK FIGYELMÉBE FELHÍVÁS — HIRDETÉS	29 29 30

**A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA**

FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNÁ ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: HOLLÓSY ZOLTÁN

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

50 3375 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

0209-6765

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E - A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

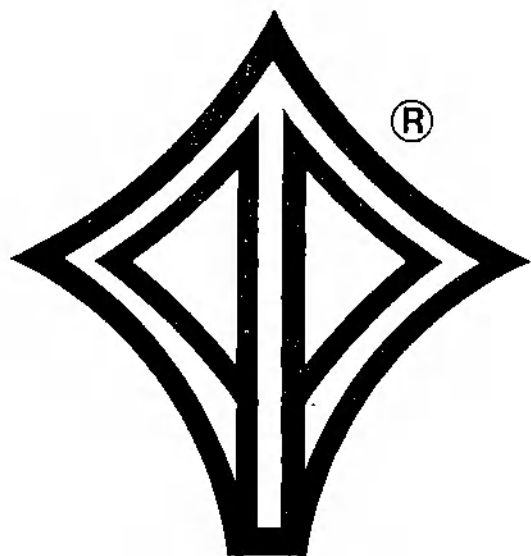
F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

Gyártja:

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

